

“Azərbaycan xalqının özünü, öz dövlətini qoruya bilən əsgərləri, zabitləri, ordusu var”.

AZƏRBAYCAN ORDUSU

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI MÜDAFİƏ NAZİRLİYİNİN ORQANI

Qəzet 1992-ci il fevralın 11-dən çıxır 8 mart 2025-ci il №18 (2927) <https://mod.gov.az> Qiyməti 30 qəpik

**Prezident İlham Əliyev
Beynəlxalq Qadınlar Günü
münasibətilə paylaşım edib**

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev 8 Mart - Beynəlxalq Qadınlar Günü münasibətilə sosial media hesablarında paylaşım edib. AZƏRTAC paylaşımı təqdim edir.

**Birinci vitse-prezident
Mehriban Əliyeva
Beynəlxalq Qadınlar Günü
münasibətilə Azərbaycan
qadınlarını təbrik edib**

Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyeva 8 Mart - Beynəlxalq Qadınlar Günü münasibətilə rəsmi instaqram səhifəsində paylaşım edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, paylaşımında deyilir: "Əziz qadınlar! Sizin möhkəm cansağlığı, tükənməz sevgi, sevinc dolu günlər və xoşbəxtlik arzulayıram!".

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham ƏLİYEV:

Bu gün Türkiyə-Azərbaycan dostluq, qardaşlıq tarixində önəmli bir gündür

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev martın 5-də Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın dəvəti ilə Ankaraya işgüzar səfərə gedib.

Ankaranın Esenboğa Hava Limanında Azərbaycan Prezidentinin şərəfinə fəxri qarovul dəstəsi düzülüb. Dövlətimizin başçısını Türkiyənin maliyyə naziri Mehmet Şimşek və digər rəsmi şəxslər qarşılayıblar.

Martın 5-də Ankarada Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan ilə təkbə-tək görüşü olub.

Martın 5-də Ankarada İğdır-Naxçıvan qaz kəmərinin videobağlantı formatında açılış mərasimi keçirilib.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan tədbirdə iştirak ediblər.

Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevi qarşılayıb.

Sonra birgə foto çəkdirilib. Daha sonra Azərbaycanın və Türkiyənin Dövlət himnləri səsləndirilib.

Açılış mərasimində çıxış edən Azərbaycanın energetika naziri Pərviz Şahbazov bildirib ki, İğdır-Naxçıvan qaz boru kəməri layihəsi Naxçıvanın qaz təchizatını şaxələndirməklə yanaşı, həm Naxçıvan, həm də İğdır əhalisinin rifahına xidmət edəcək. Layihənin daha bir özəlliyi ondan ibarətdir ki, bu gün kəmərin maksimum ötürmə gücü 730 milyon kubmetrdirsə, gələcəkdə layihənin genişləndirilməsi imkanları da var.

(Ardı 2-ci səhifədə)

**8 Mart - Beynəlxalq Qadınlar
Günü münasibətilə Azərbaycan
qadınlarına təbrik**

Hörmətli xanımlar! Sizi Beynəlxalq Qadınlar Günü münasibətilə ürəkdən təbrik edirəm. Hamınıza cansağlığı, səadət və işlərinizdə müvəffəqiyyətlər arzulayıram.

Azərbaycan qadınları hər zaman cəmiyyətimizin mənəvi dayacağı olmuş, daim ülvə amallarla yaşamışlar. Çoxəsrlilik mədəni-mənəvi sərvətlərimizin günümüzədək layiqincə qorunub saxlanılmasında nəcib və gözəl analarımızın misilsiz xidməti vardır. Onlar öz güclü iradələri, vətənpərvərlik və fədakarlıqları ilə yurdumuzun mübarizə salnaməsində silinməz izlər qoymuşlar.

Azərbaycan qadınlarının dünyanın bir sıra qabaqcıl ölkələrinin qadınlarından daha əvvəl seçib-seçilmək hüququ qazanmaları yeni dövr tariximizin əlamətdar faktlarından biridir. Mədəniyyət, elm, təhsil və səhiyyənin ən müxtəlif istiqamətləri üzrə müsəlman Şərfinin qadınları arasında ilk addımları atmaları onların yüksək yaradıcı potensialının nəticəsidir. Təqdirəlayiq haldır ki, müasir gənc xanımlarımız bu ənənələrə ehtiram bəsləyir, nəsillərin mənəvi varisiyi prinsipini ləzizlərlə qoruyur, öz maarif-pərvər, ziyalı sələflərinin yolunu uğurla davam etdirirlər.

Ötən müddət ərzində milli dövlət quruculuğu prosesində yaxından iştirak edərək bütün sahələrdə əzmlə çalışan qadınlarımız Vətənimizin qüdrətinin artırılması, xalqımızın rifahının yüksəlməsi naminə dolğun və səmərəli fəaliyyət göstərmiş, sosial-iqtisadi və mədəni inkişafda mühüm nailiyyətlər əldə etmişlər.

Müqəddəs ailə dəyərlərimizə dərin sədaqət nümayiş etdirən qadınlarımız ölkəmizin ictimai həyatında böyük nüfuzla malikdirlər. Əminəm ki, onlar gənc nəslin Vətənə və milli ideallara bağlılıq ruhunda yetişməsi üçün bundan sonra da qüvvələrini əsirgəməyəcək, həmçinin ictimai-mənəvi mühitimizi yeni təhəvülə zənginləşdirəcəklər.

Əziz xanımlar!

Bayramınız mübarək olsun!

**İlham Əliyev
Azərbaycan Respublikasının
Prezidenti**

Bakı şəhəri, 5 mart 2025-ci il

Əlahiddə Ümumqoşun Orduda (ƏÜO) "Komando başlanğıc kursunun ilk buraxılış mərasimi keçirilib.

Müdafiə Nazirliyi xəbər verir ki, əvvəlcə xalqımızın Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin və ölkəmizin ərazi bütövlüyü uğrunda şəhid olanların xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni səsləndirilib.

Kursu müvəffəqiyyətlə bitirən məzunlar "Komando andı"nı qəbul edib.

Əlahiddə Ümumqoşun Ordu komandanı general-mayor Kənan Seyidov "Komando andı"nı qəbul edən şəxsi heyəti təbrik edib, Müdafiə Nazirliyi rəhbərliyinin təbriklərini onlara çatdırıb. Azərbaycan Ordusunda hərbi qulluqçuların peşəkarlıq səviyyəsinin yüksəldilməsi və bölmələrin döyüş qabiliyyətinin artırılmasında bu cür kursların əhəmiyyətini qeyd edən general-mayor K.Seyidov məzunlara gələcək xidməti fəaliyyətlərində uğurlar arzulayıb.

ƏÜO-da "Komando başlanğıc kursu"nun buraxılış mərasimi keçirilib

Sonra hərbi qulluqçulara sertifikatlar təqdim olunub, kurs birincisi tərəfindən yaş kütüyünə rəmzi emblem vurulub.

Buraxılış mərasiminin sonunda şəxsi heyət təntənəli marşın sədaları altında tribunanın önündən keçib.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham ƏLİYEV:

Bu gün Türkiyə-Azərbaycan dostluq, qardaşlıq tarixində önəmli bir gündür

(Əvvəli 1-ci səhifədə)

Sonra Türkiyənin enerji və təbii sərvətlər naziri Alparslan Bayraktar çıxış edərək İğdır-Naxçıvan qaz kəməri layihəsini Türkiyə və Azərbaycan qardaşlığının daha bir simvolu adlandırıb. Nazir bütün Naxçıvanı qazla təmin edəcək İğdır-Naxçıvan qaz kəməri layihəsinin ərəşəyə gəlməsinə görə dövlət başçılarına təşəkkür edib.

* * *

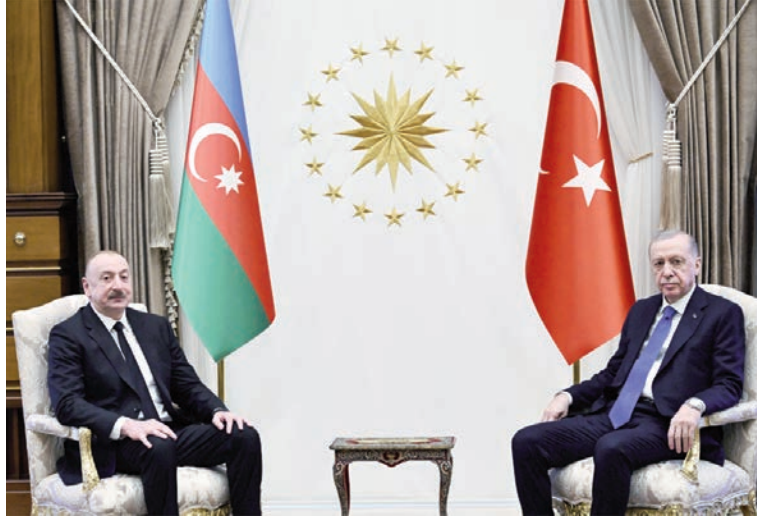
Azərbaycan Prezidenti mərasimdə çıxış edib.

Prezident İlham Əliyevin çıxışı

- Hörmətli Cümhurbaşqanı, əziz Qardaşım.

Hörmətli mərasim iştirakçıları.

Bu gün Türkiyə-Azərbaycan dostluq, qardaşlıq tarixində önəmli bir gündür - İğdır-Naxçıvan qaz xəttinin açılışı qeyd edilir. Burada deyildiyi kimi, Naxçıvanda hörmətli Cümhurbaşqanı ilə birlikdə bir il yarım bundan öncə biz bu

altına düşməməsinin səbəblərindən biri də o idi ki, o zaman Naxçıvanı Türkiyə ilə birləşdirən "Umid" körpüsü inşa edilmişdir və Türkiyədən gələn yardımlar Naxçıvanın qorunmasına çox önəmli töhfə vermişdir.

Bu gün Türkiyə və Azərbaycan - iki qardaş ölkə nəhəng layihələr reallaşdırır. Bakı-Tbilisi-Ceyhan, Bakı-Tbilisi-Ərzurum, TANAP kimi neft

nın çox böyük mənası, çox böyük faydası var və təbii olaraq, Türkiyə ilə Azərbaycan arasındakı birlik, qardaşlıq bütün Türk dünyasına böyük bir töhfədir. Türk dünyasının birləşməsi yolunda əziz Qardaşım, hörmətli Cümhurbaşqanının çox böyük rolu var. Onun liderliyi ilə həm Türkiyədə böyük uğurlar əldə edildi, həm Türk dünyasının daha da sıx birləşməsi üçün yeni imkanlar yarandı. Azərbaycan da hər zaman Türk dünyasının birləşməsinə çox böyük önəm verirdi və öz tərəfindən bu birliyi təmin etmək, bunu əbədi etmək və ortaq maraqlar və ortaq tarix üzərində əlaqələri qurmaq üçün səylərini əsirgəmədi.

Bugünkü mərasim bir daha Türkiyə-Azərbaycan birliyini, dostluğunu, qardaşlığını göstərir, onun əyani təzahürüdür. Əminəm ki, Naxçıvanda yaşayan 500 minə yaxın soydaşımız bu gün gözəl Ramazan ayında bu mərasimi də bayram kimi qeyd edəcək. Bütün bu işlərdə iştirak etmiş yoldaşlarımıza, dostlarımıza öz adımdan təşəkkürümü bildirirəm. İnşaat işləri qısa müddət ərzində, cəmi bir ildən bir qədər çox çəkdi və biz artıq bu gözəl mərasimdə iştirak edirik.

Bir daha hər birimizi, Türkiyəni və Azərbaycanı bu gözəl hadisə münasibətilə ürəkdən təbrik edirəm, xalqlarımıza, dövlətlərimizə yeni uğurlar diləyirəm. Sağ olun.

* * *

Sonra Türkiyə Prezidenti mərasimdə çıxış edib.

Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğanın çıxışı

- Əziz Qardaşım Prezident İlham Əliyev.

Hörmətli nazirlər, hörmətli qonaqlar.

Sizləri ən səmimi duyğularla, sevgi ilə salamlayıram.

Qardaşım Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyevi Türkiyədə qəbul etməkdən böyük məmnunluq duyduğumu xüsusilə ifadə etmək istəyirəm. Ona və dəyərli nümayəndə heyətinə Ankaramıza "Xoş gəldiniz!" deyirəm.

Hazırda qarşımda bu işlərdə əməyi olan fəhlə və mühəndis qardaşlarımız var. İn-

şallah, çıxışlarımızı bitirdikdən sonra onlarla birlikdə Türkiyə və Azərbaycan üçün ayrıca xatirə şəkillərimizi çəkdirəcəyik.

Dəyərli qardaşımın və nümayəndə heyətinin təmsalında Azərbaycan xalqının mübarək Ramazan ayını ürəkdən təbrik edirəm. "Bir millət, iki dövlət" şüarı ilə formalaşan qardaşlıq münasibətlərimizdə hər sahədə böyük irəliləyişlər əldə edirik. Ölkələrimiz arasındakı münasibətlər müdafiədən ticarətə qədər çox geniş sahədə daim inkişaf edir. Şübhəsiz ki, bu əməkdaşlıqlarımız arasında bir çox layihə ilə taclandırığımız enerji sektoru başda yer alır. Bəzilərinin xəyal hesab etdiyi Bakı-Tbilisi-Ceyhan xam neft boru kəməri kimi, "Şahdəniz" yatağının və Bakı-Tbilisi-Ərzurum təbii qaz boru kəmərinin istismara verilməsi ilə enerji əməkdaşlığımızı daha irəliyə aparmağa nail olduq. Anadoludan keçən təbii qaz boru kəməri - TANAP vasitəsilə böyük miqdarda Azərbaycan qazının Avropa-ya çatdırılmasının sevincini yaşıyıq. Bu sahədə strateji və qeyri-adi layihələri həyata keçirməkdə Can Azərbaycan ilə tam uzlaşma içərisindəyik.

Bu gün İlham qardaşımın birlikdə bu əməkdaşlığa yeni bir layihəni də əlavə etməkdən böyük məmnunluq duyuruq. Bir azdan açılışını edəcə-

regional sülh, rifah və əmin-amanlıqla bağlı hər cür layihəni birlikdə həyata keçirməkdə qətiyyətliyik.

6 fevral zəlzələləri başda olmaqla, ən çətin günlərimizdə necə ki, Can Azərbaycanı yanımda gördüksə, biz də qardaşlarımızın ehtiyac duyduğu hər an yanlarında olacağıq. İnşallah, Naxçıvanla elektrik əlaqələrimizin də gücləndirilməsi ilə bu prosesi davam etdirəcəyik.

Bu hisslərlə bugünkü mərasimimizin Türkiyə-Azərbaycan qardaşlığını daha da gücləndirəcəyinə inanıram. Bu mühüm layihənin həyata keçirilməsinə töhfə verən hər kəsi, bütün qurumlarımızı diqqətlərinə görə, istər işçisi, istərsə də mühəndisi olmaqla, əməyi keçən bütün şəxsləri təbrik edirəm. Rəbbim birliyimizi, həmrəyliyimizi, sevgimizi daimi etsin. Layihənin bütün bölgə üçün xeyirli olmasını arzu edirəm.

İlham qardaşıma səfərə görə xüsusilə şəxsən öz adımdan, ailəm adından və millət adından təşəkkürümü bildirirəm.

* * *

Çıxışlardan sonra video-bağlantı formatında İğdır-Naxçıvan qaz kəmərinin açılışı olub.

Azərbaycanın energetika naziri Pərviz Şahbazov və qardaş ölkənin enerji və təbii

qaz xəttinin təməlini qoyduq və artıq bu gözəl mərasimdə iştirak edirik.

Bildiyiniz kimi, Naxçıvan qədim Azərbaycan torpağıdır. Ancaq artıq bir əsrdən çoxdur ki, Azərbaycanın əsas hissəsindən ayrılıb. Bunun səbəbi ondan ibarətdir ki, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti 1920-ci ildə süqut edəndən beş ay sonra sovet hakimiyyəti Qərbi Zəngəzuru Azərbaycandan ayıraraq Ermənistanla birləşdirdi və beləliklə, Azərbaycanın əsas hissəsi ilə onun ayrılmaz hissəsi olan Naxçıvanı quru bağlantısı pozulub. Bir əsrdən çox davam edən bu ədalətsizlik Naxçıvanda yaşayan bizim soydaşlarımızın həyatına çox mənfi təsir göstərmişdir. Xüsusilə Birinci Qarabağ savaşına başlayan kimi Ermənistan Qarabağı işğal etdi və eyni zamanda, Naxçıvanı blokadaya aldı. Onların planları Naxçıvanı da işğal etmək idi. Ancaq o zaman mənim atam Heydər Əliyev Naxçıvanın rəhbəri kimi buna imkan vermədi və Naxçıvanı qorumaq üçün bütün naxçıvanlılar səfərbər oldular, öz doğma torpaqlarını qorudular və işğalçıları yerində oturdular.

Naxçıvanın o zaman işğal

qaz boru xətləri layihələri nəinki ölkələrimizi birləşdirdi, eyni zamanda, Avrasiyanın enerji xəritəsini dəyişdirdi. Bu gün Azərbaycandan Türkiyə ərazisindən gedən qaz bir çox ölkələrin enerji təhlükəsizliyini təmin edir. Keçən il Azərbaycanın qaz ixracatı 25 milyard kubmetrə çatmışdır. Onun təxminən yarısı Türkiyəyə olan ixracatdır və Türkiyədən başqa da 11 ölkə, onlardan 10 Avropa ölkəsi Azərbaycan qazını alaraq öz enerji təhlükəsizliyini gücləndirir.

Bu gün açılışında iştirak etdiyimiz layihə Naxçıvanın enerji təhlükəsizliyini təmin edəcək. Çünki Azərbaycandan gələn qaz Türkiyə ərazisindən svop şəklində Naxçıvana ötürülərək, artıq Naxçıvanı da bu problemdən xilas etmiş olacaqdır.

Bizim birgə həyata keçirdiyimiz enerji layihələrimiz, eyni zamanda, nəqliyyat layihələrinin reallaşmasına da imkan verdi. Bu gün Türkiyəni Azərbaycanla birləşdirən Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu çox gözəl üstünlüklər təmin edir, həm ölkələrimiz üçün, həm daha geniş coğrafiya üçün. Xüsusilə Türk dünyasını birləşdirmək üçün bu nəqliyyat bağlantısı-

yimiz İğdır-Naxçıvan təbii qaz boru kəməri enerji sahəsində daha əvvəlki strateji təşəbbüslərimizi tamamlayacaq, həmçinin Naxçıvan ilə ortaq taleyimizin bir nişanəsi olacaq. BOTAŞ tərəfindən inşa edilən 80 kilometr uzunluğunda, gündəlik 2 milyon kubmetrə qədər nəql etmə qabiliyyətinə malik bu kəməri xüsusilə Naxçıvanın təbii qaz ehtiyacının hamısını ən azı 30 il müddətində təmin edəcək. Beləliklə, Naxçıvanın enerji təhlükəsizliyini uzun illər təmin edəcək bir layihəni qardaşımın birlikdə ölkələrimizə qazandırmış oluruq.

Fürsətdən istifadə edərək, bunu da demək istəyirəm ki, Türkiyə və Azərbaycan sülhün, sabitliyin, rifahın tərəfindədir. Bölgəmizdə ancaq sülh istəyirik, əməkdaşlıq istəyirik, hamımızın birlikdə inkişaf etməsini istəyirik. Bu məqsədlə indiyədək bir sıra addımlar atıldıq, səmimiyyətimizi göstərdik. İnşallah, bundan sonra

sərvətlər naziri Alparslan Bayraktar İğdırda qaz kəmərinin işə salıblar.

Sonda xatirə fotosu çəkdirilib.

* * *

Martın 5-də Ankarada Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan iftar süfrəsində iştirak ediblər.

* * *

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Türkiyə Respublikasına işğuzar səfəri martın 6-da başa çatıb.

Ankaranın Esenboğa Hava Limanında dövlətimizin başçısının şərəfinə fəxri qarovul dəstəsi düzülmüşdü.

Prezident İlham Əliyevi Türkiyənin maliyyə naziri Mehmet Şimşek və digər rəsmi şəxslər yola salıblar.

AZƏRTAC-in
materialları əsasında

8 Mart - Beynəlxalq Qadınlar Günü münasibətilə Azərbaycan Respublikasının müdafiə nazirinin təbriki

Hörmətli xanımlar!

Sizi 8 Mart - Beynəlxalq Qadınlar Günü münasibətilə təbrik edir, hər birinizə ən xoş arzularımı bildirirəm.

Azərbaycan qadını tarix boyu şərəfli və müqəddəs ana adını uca tutmaqla müdrikliyi, işgüzarlığı, saflığı və mübarizliyi ilə keçmişimizə ən parlaq səhifələr yazmışdır. Respublikamızın ictimai-siyasi, mədəni həyatında, cəmiyyətdə fəal iştirak edərək Vətənin müdafiəsində və dövlət quruculuğunda xüsusi bacarıq, istedad nümayiş etdirməklə yanaşı, ərazi bütövlüyü uğrunda gedən döyüşlərdə cəsarət və qorxmazlığı ilə seçilmişdir.

Dövlətçilik tariximizin şərəfli səhifəsi sayılan Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin ilk qərarlarından biri olan qadınlara seçmək və seçilmək hüququnun verilməsi cəmiyyətdə onların yerini, xüsusi hörmətə və nüfuza malik olduqlarını bir daha əks etdirir. Respublikamız dövlət

müstəqilliyini yenidən bərpa etdikdən sonra Azərbaycan qadınının cəmiyyətdə əvəzsiz rolu bir daha təsdiqləndi. Milli dövlət quruculuğu prosesində, ölkəmizin sosial-iqtisadi və mədəni potensialının artırılmasında fəal iştirakı Azərbaycan qadınının dünyagörüşünün zənginliyinin, intellektual səviyyəsinin yüksək olmasının bariz nümunəsidir. Azərbaycanın müstəqilliyi, ərazi bütövlüyü və suverenliyi uğrunda gedən döyüşlərdə qadınlar fəal iştirak edib, qəhrəmanlıq, fədakarlıq nümunələri göstəriblər. Azərbaycan qadını gənc nəslin Vətənə, dövlətə sevgi, müstəqil dövlətçiliyə və azərbaycançılıq məfkurəsinə sədaqət ruhunda tərbiyə olunmasına öz böyük töhfələrini verib və onların xalqa, cəmiyyətə layiqli övlad kimi formalaşmasında əsl vətəndaş, ana kimi əməyini əsirgəməyib.

Azərbaycanın Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban xanım

Əliyevanın rəhbərliyi ilə milli-mənəvi dəyərlərimizə, humanizm ideyalarına xidmət edən və ənənələrimizi qoruyub yaşadan çoxlu sayda böyük layihələrin uğurla icra olunmasında, eləcə də ölkəmizin müdafiə qüdrətinin artırılmasında bərpa-quruculuq işlərində Azərbaycan qadını bu gün də yaxından iştirak edir. Böyük Qayıdışa öz layiqli töhfələrini bəxş edir.

Mərhəməti, humanistliyi, xeyirxahlığı və vətənpərvərliyi ilə fərqlənən Azərbaycan qadını ordu quruculuğu prosesində də yaxından iştirak edir. Azərbaycan Ordusunun bütün qoşun növlərində, xüsusi təyinatlı təhsil müəssisələrində, hərbi tibb ocaqlarında və digər sahələrdə xidmət edən, həmçinin mülki işlərdə çalışan qadınlarımızın əməyi, Vətən qarşısında vəzifə borclarını şərəf və ləyaqətlə yerinə yetirmələri yüksək qiymətləndirilir. Azərbaycanın müstəqilliyi, ərazi bütövlüyü və suverenliyinin müdafiəsi zamanı şəhid olmuş qadınlarımızın əziz xatirəsini ehtiramla yad edir, şəhid analarına, döyüşlərdə sağlamlığını itirən hərbi qulluqçuların ömür-gün yoldaşlarına, əsgər analarına bayram təbriklərimi çatdırır, yüksək hörmət və ehtiramımı bildirirəm. İnanıram ki, bütün sahələrdə olduğu kimi, ordu sıralarında xidmət edən və mülki işlərdə çalışan qadınlarımız bundan sonra da ölkə rəhbərliyinin etimadını doğruldaçaq, göstərilən diqqət və qayğıya cavab olaraq Vətənə, xalqa, dövlətə sədaqət göstərəcəklər. Sizə cənaşığı, ailə səadəti, işlərinizdə uğurlar arzulayıram. Bayramınız mübarək, əziz xanımlar!

Hörmətlə,

**General-polkovnik
Zakir Həsənov**
Azərbaycan Respublikasının
müdafiə naziri

Hərbi xidmətdə temperament tiplərinin reaksiyaları və uyğunlaşması

Müxtəlif ixtisaslar üzrə peşəkar hərbi kadrların ərsəyə gəlməsində psixoloji hazırlığın xüsusi rolu var. Elm və texnikanın sürətli inkişafı, cəmiyyətdə olan köklü ictimai-siyasi və sosial-iqtisadi dəyişikliklər bütün sahələrə öz təsirini göstərir. Bu səbəbdən hərbi kadrlardan yüksək siyasi, işgüzar, psixoloji sahədə məlumatlı olmaq tələb olunur. Mənəvi-psixoloji cəhətdən güclü döyüşçü keyfiyyətləri, həmçinin müasir tərəqqi ilə uzlaşan texnoloji biliklər hərbiyə dövrün nəbzini tutmaqda kömək edir. Komandir heyətinin psixoloji bilikləri hərbi kollektivdə müsbət ab-havanı, qarşılıqlı münasibətləri, döyüşçülərin psixoloji hazırlığını təşkil etməkdə əvəzsiz rol oynayır.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu fikirlər hərbi psixoloq Amil Məhərrəmoğlunun "Hərbi xidmətdə temperament tiplərinin reaksiyaları və uyğunlaşması" sərəlövhəli məqaləsində yer alıb. Müəllif məqalədə psixologiya elminin "əlifbasından" bəhs edib, psixoloji metodların orduda tətbiqi sahələri haqqında məlumatları bölüşüb.

Bildirilib ki, insanlar temperamentlərinə görə 4 əsas tipə bölünür. Temperament irsi və davamlıdır. Sinir sisteminin dəyişməz xüsusiyyətlər toplusudur. Şən, əliaçıq, ekstravert, düşdüyü yeni mühitə tez uyğunlaşan, eyni zamanda, uzaqgörən və hiyləgər, maraqlı geniş, lakin qeyri-sabit olan sanqviniklərdir. Onlar normal əsəbi-psixi dayanıqlığa, yəni, stabil psixoloji vəziyyətə sahibdirlər. Sanqviniklərə nisbətən cılığın, enerjili, liderlik qabiliyyəti yüksək, küsəyən və mübahisəyə meyilli olsalar da, kin saxlamağı bacarmayan xoleriklər tipi var.

Növbəti tip isə qayda-qanunları sevməyən, sinir sistemi sakit (sabit əsəbi-psixi dayanıqlığa meyilli), əvvəlki tiplərə nisbətən daha donuq mimikaya sahib, bununla yanaşı, yeni mühitə və işə uyğunlaşmaqda çətinlik çəkən, konservativ düşüncəli, xeyli dərəcədə astagəl olan fleqmatiklərdir. Sonuncu tip yeni mühitə daha gec uyğunlaşan, introvert, monoton həyata meyilli, küsəyən, eyni zamanda, qayğıkeş, dürrüst, ətrafından daim diqqət və qayğı gözləyən-melanxoliklərdir. Melanxoliklər qərarəlməz görümləri qədər, həm də emosional əsəbi-psixi dayanıqsızlığa sahibdirlər. Eyni bir hadisədə sanqvinik yumor axtaracaqsa, melanxolik kədərəlməyəcək, xolerik isə cılığın reaksiya verməyə cəhd göstərəcək. Fleqmatiklər isə daha çox qanun-qayda prizmasından yanaşaçaqlar.

Bunlar temperamentləri təsnifatlandırmaq üçün ilkin və qısa məlumatlardır. Temperamentlər haqqında bu məlumatları bilmək rəhbər vəzifədə xidmət edən hərbi qulluqçular üçün əvəzolunmaz bilgiler verə bilər. Belə ki, xüsusiyyətlərinə görə tabelikdə olanlara fərdi yanaşma xidmətdə münasibəti müsbətə doğru dəyişə bilər. İnam və etimadın, qarşılıqlı hörmət səviyyəsinin yüksəlməsinə səbəb ola bilər.

Qeyd olunub ki, bilavasitə şəxsi heyətlə təmasda olma səbəbindən, kiçik komandir vəzifələrində xidmət edən hərbiçilərin daimi olaraq psixoloji biliklərinin yenilənməsinə və psixoloji savadlılığının artırılmasına xüsusi ehtiyac duyulur. Komandir və rəis heyətini rəhbər kateqoriyaya aid etdikdən sonra demək olar ki, hərbi kollektivlərin əsasını 18-25 yaşlarında, çox az hissəsini isə 30 və daha artıq yaşa sahib əsgərlər təşkil edirlər. (Bildiyimiz kimi, "Hərbi xidmətkeçmə haqqında") Əsasnamədə edilən dəyişikliyə görə maksimum xidmət yaşı 35 yaşdan 30 yaşa endirilib. Yaş həddinin endirilməsi sosial-psixoloji baxımdan komfortun yaradılmasına müsbət təsir edəcək).

Yeni, müəyyən psixoloji biliklərə malik olduqdan sonra gənclərin mənəvi-psixoloji vəziyyətinin sağlamlaşdırılması və onların əhvali-ruhiyyəsinin müsbət notlara yönləndirilməsi nisbətən asan olacaq. Fərdi yanaşma metodu uğurla tətbiq edildikdə əsgərləri hərbi xidmətin çətinliklərinə alışdırmaq, nizam-intizamla, səylə xidmət göstərməyə sövq etmək daha səmərəli olacaq.

Bir məqamı da qeyd etmək yerinə düşər ki, Müdafiə Nazirliyi tərəfindən qoşunlarda, hissə və birliklərdə mütəmadi olaraq psixoloji maarifləndirmə işləri aparılır, şəxsi heyətlə ünsiyyətdə olan zabıt heyəti metodik vəsaitlərlə təmin edilir. Həmin metodik vəsaitlər xidmət şəraitinin yaxşılaşdırılmasına, işgüzarlığın artırılmasına, hərbi kollektivdə şəxsiyyətlərarası münasibətlərin nizamnamələr çərçivəsində tənzimlənməsinə, şəxsi heyətin psixoloji dayanıqlığının saxlanılmasına və döyüş hazırlığı səviyyəsinin yüksəldilməsinə böyük töhfə verir.

Bəs temperament tiplərini bilmək komandir heyətinə hansı üstünlükləri qazandıracaq? Temperamentlər hərbi ixtisas seçimində nə kimi rol oynayır?

Ümumiyyətlə, əsgərlərlə aparılan təlim-tərbiyə işində onların temperament tipləri mütləq nəzərə alınmalıdır. Ordu psixoloqları komandirlərlə koordinasiya şəkildə hər bir hərbi qulluqçunun fərdi psixoloji xüsusiyyətlərini öyrənirlər. Öyrənmə zamanı onların psixoloji dayanıqlığı, ekstremal şəraitlərdə qərar qəbul etmə və digər bir neçə vacib psixoloji xüsusiyyətlərini müəyyən edirlər. Orduda əsgər heyətinin öyrənilməsi sənədlər, psixoloji testlər, konsultasiyalar və müşahidə üsulları ilə aparılır. Şəxsi heyətin psixoloji öyrənilmə prosesi 3 mərhələdə həyata keçirilir: ilkin, dərinləşdirici və davamlı öyrənilmə mərhələləri. İlkin öyrənilmə fərdi tanışlığa, sənədlərin nəzərdən keçirilməsinə və anket məlumatların doldurulmasına; dərinləşdirici öyrənilmə komandir heyəti, psixoloqlar və psixoterapevtlər tərəfindən (bölmədə, hərbi tibb müəssisələrində); davamlı öyrənilmə isə bütün xidmət müddətində əvvəlki iki metodun əlavəsi olaraq daha dərin və geniş şəkildə həyata keçirilir. Hər bir əsgər üçün ayrılıqda psixoloji portret tərtib olunur. İlkin öyrənilmə prosesində əsgərin ailəsi, sosial statusu, böyüdüüyü mühit, üstünlük verdiyi amillər, aludə olduğu vərdislər, alışqanlıqları, həmçinin xidmət-qədərki çevrəsi və onlarla qarşılıqlı münasibətləri haqqında əldə edilmiş məlumatlar digər öyrənilmə metodlarında da müvəffəqiyyət qazanmağa şərait yaradır.

Əsgər heyətinin effektiv döyüş hazırlığına yiyələnməsi üçün onların temperamentlərinə uyğun ixtisaslara cəlb edilməsi vacibdir. Məqalə müəllifinin fikrincə, emosional sabitliyə, dayanıqlı fəaliyyət prosesinə uyğun gəlidiyi üçün snayper ixtisasına daha çox fleqmatik tipli əsgərlər, kiçik komandir heyətinə hərəkətli və enerjili olan coşğun tiplər, sanqviniklər və xoleriklər uyğun gəlirlər.

Melanxoliklər qayğıkeşliyi sevir, yaxşı dinləyici, yaxşı dost olurlar. Onlar monotonluqdan bezmir, oturaq işlərdə daha məsuliyyətli ola bilərlər. Məsələn, sanqvinikləri tez yoran işlərdə melanxoliklər uzun müddət səbir

göstərə bilərlər. Xoleriklərin tez özündən çıxması varsa, melanxoliklər "cəsarət" işlərdə belə daha təmkinli olurlar. Emosional durumlarda daha həssas reaksiya verə bilərlər. Onlar üçün oturaq vəzifələri yerinə yetirmək heç də çətin deyil. Bu cür hərbi qulluqçuları rabitəçi, operator, raket-artilleriya qoşunlarına aid ixtisaslara cəlb etmək faydalı iş əmsalını daha da yüksəltməyə, xidməti vəzifələrin keyfiyyətli icrasına böyük kömək edə bilər.

Məqalədə vurğulanıb ki, fərdi-psixoloji xüsusiyyət kimi temperamentin nəzərə alınması kollektivdə şəxsiyyətlərarası münasibətlərin inkişafına təkan verir. Münasibətlərin minimuma endirilməsinə, qanun pozuntularının azalmasına, eləcə də şəxsi heyət qarşısında qoyulan vəzifələrin uğurla həyata keçirilməsinə güclü təsir göstərir. Belə olduqda kollektiv komanda şəklində daha asanlıqla nailiyyətlər əldə edir. Hərbi qulluqçuların, əsasən də gənc əsgərlərin ixtisas seçimində təkəmə temperament tipinə istinad etmək düzgün olmazdı. Burada şəxsiyyətin hərtərəfli qiymətləndirilməsi, onun mənəvi keyfiyyətləri (məsuliyyətliyi, intizamı, sərbəstliyi), bilik, bacarıq və vərdisləri, əqli, emosional-iradi və hərəkət sferasının göstəriciləri də əsas rol oynayır. Belə ki, temperament tiplərini bilmək şəxsi heyətin komanda halında, qarşılıqlı əlaqədə fəaliyyətə asanlıqla nail olmasına, müvafiq döyüş heyətlərinin formalaşdırılmasına, təlim-tərbiyədə, kollektivin düzgün və effektiv idarə olunması prosesində komandanlıq üçün çox vacibdir. Hərbi-psixoloji bilikləri mənimsəmiş komandir heyəti şəxsi heyətlə tez ünsiyyət qurur, əsgərlərlə "asan dil tapmağı" bacarır. Bu da öz növbəsində qarşıya qoyulan tapşırıqların dəqiq və vaxtında icra edilməsini asanlaşdırır.

Mövcud vəziyyətdə, yaxud gələcəkdə ehtimal ediləcək təhdidlər şəraitində Azərbaycan Respublikasının suverenliyini, ərazi bütövlüyünü həm fiziki, həm də mənəvi-psixoloji baxımdan sağlam ordu mənsubları qoruya bilərlər.

Bütün bunları nəzərə alaraq, komandir heyəti elə psixoloji hazırlığa malik olmalıdır ki, rəhbərlik etdiyi hərbi kollektivdə münasibətləri bir-birini anlama və qarşılıqlı dəstək zəminində qura bilsin. Komandir tabeliyində olan əsgərləri tərbiyə etməli, nəzəri və praktiki biliklər aşılamalı, döyüş vərdislərini təlqin etməlidir. Müəllif bildirir ki, xidməti fəaliyyətini dostluq, yoldaşlıq, Vətənə sədaqət prinsipləri əsasında quran komandir heyəti ordumuzda kifayət qədərdir. Milli-mənəvi dəyərlərə sahib kadrlar, döyüş təcrübəsi olan peşəkar zabıtlar ölkəmizin suverenliyinin qorunmasında və şəxsi heyətin təlim-tərbiyəsində əvəzsiz rola malikdirlər.

Bayramınız mübarək olsun, əziz qadınlar!

Ümummilli Lider Heydər Əliyev:

“...Azərbaycanda qadınlar da öz ağullarına, zəkalarına, biliklərinə, istedadlarına görə dünya qadınları içərisində özünəməxsus yer tuturlar. Ona görə də biz qadınlarımızla fəxr edirik”.

Müasir dövrdə Azərbaycanda qadının cəmiyyətdəki yeri və rolu həm xalqımızın öz mental ənənələrinə sədə-qətənə, həm də dövlətimizin yürütdüyü siyasətdə fəal iştirakına görə müəyyənəndir. Azərbaycan qadını hər za-man zəkası, müdriyyəti, sədaqəti, qəhrəmanlığı, vəfası, yüksək analıq keyfiyyəti ilə tanınır. Onlar tariximizin bü-tün dövrlərində xalqımızın taleyüklü məsələlərinin həll edilməsinə öz sanballı töhfələrini veriblər. Azərbaycan qadını həm bacarıqlı siyasətçi, iş adamı, dövlət məmuru, həm də doğma Vətənimizin müdafiəsində dayanan hər-bçidir. Azərbaycanımızın müstəqilliyi, suverenliyi və ərazi bütövlüyü uğrunda gedən döyüşlərdə qadınlarımız da fəal iştirak edib, qəhrəmanlıq, fədakarlıq nümunələri göstəriblər. Vətənimizin azadlığı uğrunda və müqəddəs amal naminə neçə qadın şəhid olub, Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı adına layiq görülmüş. Bu gün Azərbaycan Ordusunun bütün qoşun növlərində, xüsusi təyinatlı təhsil müəssisələrində, hərbi tibb ocaqlarında və digər sa-hələrdə xidmət edən yüzlərlə qadın Vətən qarşısında öz vəzifə borclarını şərəf və ləyaqətlə yerinə yetirir. Əmək-daşlarımız 8 Mart - Beynəlxalq Qadınlar Gününü İkinci Qarabağ müharibəsində qazanılmış tarixi Zəfərin ov-qatıyla qarşılayan qadın hərbi qulluqçularımızla görüşüb, onların ürək sözlərini qələmə alıblar.

"Azərbaycan Ordusu"

Baş leytenant Aynur MÜR-SƏLOVA:

- Qadın anadır, həm müəlim, həkim, psixoloq, jurnalist, alim, polis, idmançı, həm də hərbi. Azərbaycan qadını cəmiyyətdə vətənpərvər övlad yetirməklə böyük rola malikdir. Vətən müharibəsində qazandığımız Qələbə bunu bir daha təsdiq etdi. Ailədə aldığım təbiyə məni həmişə hərbiyə ruhlandırır. Mən Hərbi And içərək ordu sıralarına daxil olmuşam. Artıq 5 ildən artıqdır ki, hərbi xidmətdəyəm. Ömrümü çətin, eyni zamanda, şərəfli peşəyə həsr etməkdən qürurluyam. Qalib Azərbaycan Ordusunda xidmət etmək şərəfidir. Böyük Zəfərin qazanılmasından 5 ilə yaxın vaxt ötür. Azərbaycan Prezidenti, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə başlayan Vətən müharibəsi zamanı arxa cəbhədə xidmət edən və çalışan Azərbaycan Ordusunun qadın hərbi qulluqçuları və mülki əməkdaşları da vəzifə borclarını ləyaqətlə yerinə yetiriblər. Torpaqlarımızın azadlığı uğrunda canından keçən şəhidlərimizin xatirəsi heç zaman unudulmayacaq. Onların qəhrəmanlıqları, əzmkarlığı bizə örnəkdir. Şəhidlərimizin qanı-canı, cəsur hərbiçilərimizin şücaəti hesabına azad edilən tarixi torpaqlarımızda bu gün həyat yenidən canlanır. Yurd-yuvasından didərgin düşmüş soydaşlarımız doğma elinə, obasına qayıdırlar. O torpaqlarda artıq 5 ildir ki, toy-bayram sədalari eşidilir.

Mən də bütün xanımları bayram münasibətilə təbrik edir, hər birinə möhkəm cansağlığı və işlərində uğurlar arzulayıram. Bayramınız mübarək olsun!

Leytenant Ayan CƏFƏROVA:

- Azərbaycan qadını öz əməksevərliyi, mədəniyyəti və cəsarəti ilə seçilən simadır. Ailədə, cəmiyyətdə və müxtəlif sahələrdə özünəməxsusluğu ilə seçilən qadınlarımız tarixən elm, siyasət, incəsənət və ictimai həyatın fəal iştirakçılarından olublar. Tariximizin formalaşmasında Babək, Cavanşir, Şah İsmayıl Xətai, Əlağa Şıxlinski, Mübariz İbrahimov, Polad Həşimov və adını sadalamağım minlərlə oğlumuzu qəhrəman olaraq yetişdirən analarımız kifayət qədərdir. Hər birimizin ömür, həyat yoluna işıq saçan qəhrəman analarımızın, bacılarımızın tarixi-

mizin formalaşmasında mühüm rola malik olduqları danılmazdır.

Azərbaycan qadınları ordu və hərbi sahəsində də öz izlərini qoymağı bacarıblar. Qədim köklərə sahib olan tariximizdə Tomris, Sara Xatun, Həcər, Məhsəti Gəncəvi, Xurşidbanu Natəvan kimi qadınlarımızın davamçıları olan Gültəkin Əsgərova, Salatin Əsgərova, Hökümə Əliyeva kimi Milli Qəhrəmanlarımız olublar ki, onların hər biri əsl Azərbaycan qadınının cəsarət, sədaqət və vətənpərvərlik simvollarıdır.

Ordu sıralarında xidmət edən qadın hərbi qulluqçu olaraq bu gün bizə yaşadan, torpaqlarımızı azad edərək ərazi bütövlüyümüzü bərpa edən şəhidlərimizin qəhrəman analarının əllərindən öpürəm. Başda Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyeva olmaqla, bütün qadınlarımızı 8 Mart - Beynəlxalq Qadınlar Gününü münasibətilə təbrik edi-

rəm, xidmət etdiyi sahədən asılı olmayaraq onlara həm xidmətlərində, həm də gündəlik həyatlarında bol-bol uğurlar arzu edirəm. Bu gün qalib ordumuzun sıralarında xidmət edən Azərbaycan qadını olaraq qürurluyam.

Baş çavuş Aygün QAFAROVA:

- Hərbiç olmaq təkə bir peşə deyil, həm də həyat tərzidir, məsuliyyətdir, fədakarlıqdır. Mən, uşaq yaşlarımdan hərbi sənətinə böyük maraq göstərmişəm. Atamın hərbi mundir geyinməsi, nizam-intizamı, Vətənə sədaqəti öncə qardaşım-da, sonra məndə maraq yaratmışdı. Hər gün onun qürurla geyindiği mundir bizim üçün bir ideal, bir amal imiş...

Tibb sahəsinə olan sevgim insanlara kömək etmək istəyimdən irəli gəlirdi. Mən Naxçıvan Tibb Texnikumunu bitirdikdən sonra Müdafiə Nazirliyinin Baş Klinik Hospitalında tibb bacısı kimi xidmətə başladım. Səkkiz ildir ki, bu şərəfli peşənin sevincini yaşayıram, Vətən müdafiəçilərinin qayğılarını çəkirəm. Hər gün hərbiçilərimizin sağlamlığına qovuşması üçün əlimdən gələni edirəm. Torpaqlarımızın azad olunması naminə həyata keçirilən 44 günlük Vətən müharibəsində hospitalda keçən günləri heç zaman unutmayacağam. O günlərdə yaralı döyüşçülərimizə təkə tibbi baxımdan deyil, mənəvi baxımdan da dayaq olmağa çalışırdıq. Onların gözlərindəki Vətən sevgisi, qələbə ruhu bizə də güc verirdi.

Vətən uğrunda döyüşən döyüşçülərimizin ağrıları azaltmaq, onlara ana kimi, bacı kimi qayğı göstərmək mənim üçün də böyük şərəf idi. Onların hər birinin sağalıb yenidən ayağa qalxması təkə bir tibb bacısı kimi deyil, bir vətəndaş kimi də qürurvericidir.

Xidmətim təkə hospitalda məhdudlaşmadı. Qardaş ölkə Türkiyədə baş verən zəlzələ zamanı Kəhramanmaraşda ezam olunanda orada gördüyüm mənzərə ürəkəğrıdı idi. Dağıntılar altında qalan insanlar, yaxınlarını itirmiş ailələr, köməyə möhtac qalan uşaqlar... O günlər mənim üçün həm sınaq, həm də insanlığın gücünü göstərən bir dərs oldu. Bu illər ərzində hərbiç və tibb bacısı kimi keçdiyim xidmət yolu

mənə bir həqiqəti öyrətdi: Vətənə xidmət təkə silahla deyil, biliklə, fədakarlıqla, məhəmətlə də olur. Mənim yolum budur - xəstələrin sağlamlığına dəstək olmaq və Vətənə sədaqətlə xidmət etmək!

8 Mart - Beynəlxalq Qadınlar Gününü münasibətilə bütün qadın hərbi qulluqçularımızı, o cümlədən şəhid analarını və xanımlarını, döyüşlərdə sağlamlıqlarını itirən hərbiçilərimizin ömür-gün yoldaşlarını, əsgər analarını, hərbi qulluqçularımızın qızlarını və bacılarını ürkədən təbrik edir, onlara ən xoş və səmimi arzularımı çatdırıram.

Əsgər Lalə FƏRƏCOVA:

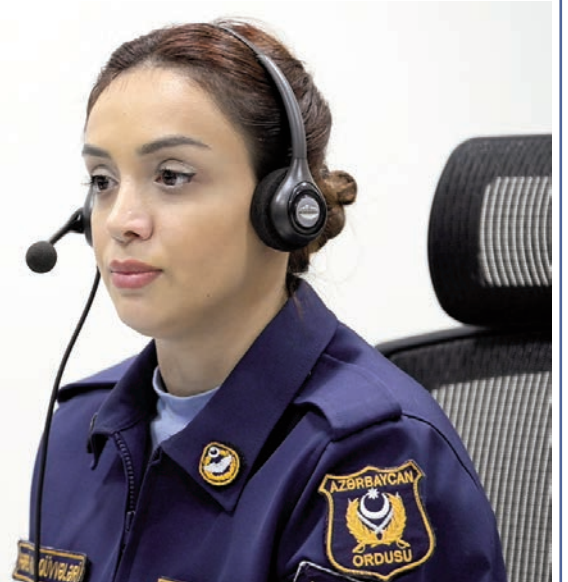
- Azərbaycan qadını təkə gözəlliyi ilə deyil, iradəsi, mərdliyi, fədakarlığı və sonsuz sevgisi ilə də seçilir. Tariximizin bir çox səhifələrində qadınlarımızın izləri var. Onlar bütün xalqımız üçün gözəl nümunə

olublar. Həmçinin Azərbaycan qadını öz övladlarını hər zaman Vətənə layiqli vətəndaş kimi böyüdü. O, qəhrəman yetişdirən ana, fədakar bacı, öz zəhməti ilə cəmiyyətə nur bəxş edən xanımdır. Xurşidbanu Natəvanın zəkası, Həcər və Nigar xanımın əzmi, torpaqlarımızın azadlığı üçün dua edən analarımızın göz yaşı - bütün bunlar Azərbaycan qadınının əsl gücünün təəcəssümüdür.

Mən də Azərbaycan Ordusunun qadın hərbi qulluqçusu olmağımla qürur duyuram. Bu, təkə bir peşə deyil, mənim həyatı, amalımlarımın əsas parçasıdır. Hərbi mundir daşımaq, Vətənə layiqincə xidmət etmək bir qadın olaraq mənim üçün iqtisadi məsuliyyət, eyni zamanda, şərəfdir. Bütün sahələrdə olduğu kimi, xidmət etdiyim illər ərzində qadınların hərbi sahəsində də rolunun əvəzolunmaz olduğunu gördüm. Hansı sahədə olmağımdan asılı olmayaraq, hər birimiz Vətənə sədaqətlə xidmət etməyə çalışmalıyıq. Azərbaycan Ordusunun güclənməsində, xalqımızın təhlükəsizliyinin təmin olunmasında biz qadın hərbi qulluqçuların da payının olması, bu formanı qürurla daşımağımız həyatımızın ən böyük qazancıdır!

Mən də öz növbəmdə 8 Mart - Beynəlxalq Qadınlar Günü münasibətilə bütün qadınlarımızı təbrik edirəm, onlara ən xoş arzularımı çatdırıram.

Çavuş Cavidan MUXTAROVA:

- Yaşadığımız cəmiyyətdə qadınlara, onların əməyinə xüsusi diqqət yetirilir. Xanımların təhsilə, elmə cəlb edilməsi və onların bütün sahədə əldə etdikləri uğurlar bizi daha da sevindirir. Bütün sahələrdə qadın əməyinə rast gəlirik. Kişilik, mərdlik, qəhrəmanlıq məktəbi olan orduda kifayət qədər qadınlarımız xidmət edirlər. Onlar müharibə illərində də yə-tərincə fədakarlıq və əzmkarlıq göstəriblər. Azərbaycan qadınının vətənpərvərliyi və fədakarlığı təkə hərbi meydanında deyil, bütövlükdə Azərbaycan cəmiyyətində bir nümunədir.

(Ardı 5-ci səhifədə)

Bayramınız mübarək olsun, əziz qadınlar!

(Əvvəli 4-cü səhifədə)

Şuşa Mədəni Maarif Humanitar Kollecinin ibtidai sinif müəllimi ixtisası üzrə bitirmişəm. Hələ məktəb illərindən hərbi xidmətə böyük həvəsim var idi. Böyüdükcə bu sahəyə marağım daha da artırdı. Həmişə düşündüm ki, Vətənə əsgər olmaq yalnız kişilərin işidir. Amma ataların "Aslanın erkəyi-dişisi olmaz" sözlərini də tez-tez xatırlayırdım. Artıq 8 il

dir ki, Azərbaycan Ordusunun sıralarında Vətənimə xidmət edirəm. Hərbi peşəni öz arzulla seçdim. Hərbi olmaq mənim üçün nə qədər çətin olsa da, o qədər şərəflidir. Vətən müharibəsində ordumuz qələbə qazandı. Bu qələbənin qazanılmasında Vətənimizin qəhrəman oğulları canlarından keçərək şəhidlik zirvəsinə ucaldılar. O qəhrəman oğulları dünyaya gətirən, tərbiyə edən Azərbaycan qadınıdır.

Əslən Ağdam rayonunun Kəngərli kəndindənəm. Atababa yurduumuz olan Ağdam illərlə erməni qəsbkarları tərəfindən işğal altında qalmışdı. Erməni vandalizmi nəticəsində tarixi torpağımızda daş daş üstə qalmamışdı. Əbəs yerə Ağdamı ikinci dağıdılmış, yox olmuş Xirosima adlandırmırlar. Bu gün Ağdam da daxil olmaqla azad edilmiş ərazilərdə həyat yenidən qurulur. İnsanlar öz ata-baba yurdlarına sevinc hissi ilə qayıdirlar.

Hər bir Azərbaycan qadınını səmimi-qəlbədən təbrik edir, onlara cansağlığı arzulayıram. Dünyanın bütün gözəllikləri sizlərin olsun, əziz xanımlarımız!

Baş çavuş Xalidə İSMAYILOVA:

- Qadın olmaq hər zaman güclü, həmçinin mərhəmətli qalmaq deməkdir. Biz həyatın hər sahəsində - ailədə, cəmiyyətdə, xidmət etdiyimiz orduda fədakarlıqla çalışır, sevgi və qayğı ilə ətrafımızı gözəlləşdiririk. Xüsusilə, Vətənə xidmət edən xanımlar olaraq, hər gün səbrimiz, biliyimiz və şəfqətimizlə hərbi qulluqçularımıza dəstək oluruk.

Azərbaycan qadını hər zaman gücü, mərhəməti və fədakarlığı ilə cəmiyyətə, ailəsinə və Vətənə xidmət edib. Məndə hərbi sənətinə maraq uşaq yaşlarımdan başlamışdı, axı atam da hərbi mündir daşıyırdı. O, mənim ilk qəhrəmanım, ən böyük nümunəm idi. Atamın xidmət etdiyi illər ərzində, Vətənə və ordu həyatına bağlılığı məndə bu peşəyə olan sevgini formalaşdırdı. Hər dəfə onu hərbi formada görəndə qürur hissi keçirirdim və bir gün onun kimi Vətənə xidmət edəceyimi bilirdim.

Zaman keçdikcə bu hisslər daha da möhkəmləndi. Anladım ki, hərbi olmaq təkə bir peşə deyil, bu, həyat tərzidir, məsuliyyətdir, fədakarlıqdır. Xüsusilə, tibb xidməti sahəsini seçməyim də təsadüfi deyildi - mən Vətənə təkə silahla deyil, hərbi qulluqçuların sağlamlığının keşiyində duraraq xidmət etmək istəyirdim.

İllər sonra özüm də hərbi forma geyinib hospitalda, ön cəbhədə yaralı hərbiçilərə qulluq edəndə başa düşdüm ki, bu yol nə qədər çətin olsa da, bir o qədər şərəflidir. Mən bu yolda addımlamağa davam edirəm, çünki bu, təkə mənim yox, həm də atamın və bütün Vətənə xidmət edənlərin yoludur.

Türkiyədə baş verən zəlzələ zamanı Kahramanmaraşa köməyə getdiyimiz gün həyatımda unutmayaçağım ən ağır günlərdən biri oldu. İlk gördüyümüz mənzərə dağıntılar altında qalan bir şəhər, göz yaşları içində yaxınlarını axtaran insanlar və ümitsiz baxışlar idi. Hər tərəfdə dağılan evlər, yerlə bir olmuş binalar vardı. Amma ən dəhşətli isə səs-sizlik idi... Biz hisslərimizi bir kənara qoymalı və insanlara kömək etməli idik. O an anladım ki, biz yalnız həkim və tibb bacısı deyilik, həm də insanlara ümid verən bir gücük.

Tədbirlərdən birində iştirak etmək üçün Füzuliyə - azad edilmiş torpaqlarımıza ilk dəfə ayaq basanda içimdə qəribə hisslər var idi. Qürur, həyəcan, kədər, sevinc - hamısı eyni anda məni bürümüşdü. Bu torpaqlar uğrunda şəhid olan igidlərimizin ruhunu hiss edirdim. Hər qarış torpaq sanki onların fədakarlığından danışdı. Ən çox təsirələndiyim məqam isə azad edilmiş yurd yerlərimizdə dalğalanan üçrəngli

bayrağımız oldu. O bayraq dövlətimizin rəmzi olmaqla yanaşı, həm də gücümüzün, birliyimizin və qələbəmizin simvoludur. Bu torpaqlara ayaq basmaq mənim üçün sadəcə bir səfər deyildi. Bu, tarixə toxunmaq, şəhidlərin qanı ilə suvarılmış torpaqda addımlamaq, Vətənin nə demək olduğunu bir daha dərinləndirən hissə idi.

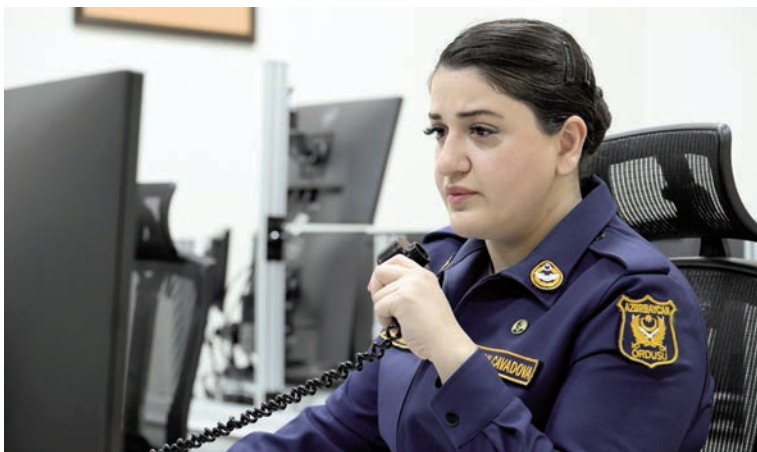
Bu bayram günündə bütün qadınlarımıza xoşbəxtlik və uğurlar arzulayıram. Qoy, həyatınız həmişə sevgi, hörmət və dəyər gördüyünüz anlarla bol olsun!

Çavuş Gülbəniz MƏMMƏDOVA:

- Uşaqlığım müharibə illərinə düşmüşdü. Atam Füzulidən idi. Axşamlar bizə Füzulidən danışardı, Füzulidə keçən illərdən danışardı, Füzulidəki illə

rinin ağrılarından danışardı. Hərdən qəhərlənərdi də. Mən Vətənin nə olduğunu təkə oxuduqlarımla deyil, həm də atamın kövrək xatirələrilə dərk etmişdim. Müharibə bizim ailəmiz üçün də itkisiz keçməmişdi. Əmim Mahir Birinci Qarabağ müharibəsi uğrunda gədən döyüşlərdə iştirak edərək

şəhidlik zirvəsinə yüksəlmişdi. Özümüzü biləndən hər il avqustun 23-də atama daha böyük istəklərlə sarılırdıq, onun qəhrəmini azaltmağa çalışırdıq. Bir dəfə anamın kirpiklərində yaş gördüm. Anam atamın ağrı-acılarını duyurdu deyə, bizdən gizlin kövrək, qəhərli anlar da yaşayırdı.

Böyüdüm, təhsil aldım. Müddətdən artıq həqiqi hərbi xidmət hərbi qulluqçusu kimi xidmətə başladım. İnanıram ki, atam məni hərbi mündirdə görəydi, sevinərdi, bu sevinci daha qürurla yaşayırdı.

İkinci Qarabağ müharibəsi başladı, 2020-ci il oktyabrın 17-də Füzuli rayonu işğaldan azad edildi. Onda hamı özünü füzulili hesab edirdi, hər kəs bilirdi ki, onlara doğma olan rayonun işğal zəncirləri dağıdılıb. Həmin gün ruhum atamın ruhuna sarıldı, ikimizin də ruhu dumanları dağılmış Füzulinin göylərinə... Atamın ruhuna, həmin torpaqların azadlığı uğrunda şəhidlik zirvəsinə yüksələn əmim və digər şəhidlərimizin ruhuna gözyadınlığı verdik.

Sağ olsaydılar, bizi bağrılarına basardılar, işğaldan azad olunan doğma yurdlarına aparardılar. Azad edilmiş tarixi yurd yerlərimizdə aparılan bərpə-quruculuq işlərini görəndə bir daha əmin oluruk ki, yaxın müddət ərzində həmin ərazilərdə erməni işğalından nişanə qalmayacaq.

Artıq bütün bayramlarımızı azad edilmiş ərazilərimizdə böyük könül xoşluğu ilə qeyd edirik.

Bu gün qadınlarımızın bayramıdır. Bu gün xoş niyyətlərin

tərəvələndiyi gündür. Biz də hərbi olaraq Vətənə sədaqətlə xidmət etməyi özümüzə həm vəzifə borcu bilirək, həm də mənəvi borc.

Mən öz və xidmət yoldaşlarım adından qadınlarımızı bu bayram münasibətilə təbrik edirəm, hər birinə cansağlığı, xidmətində uğurlar arzulayıram. Azərbaycan Ordusunda xidmətin qürurunu həmişə böyük könül xoşluğu ilə yaşasınlar!

Əsgər Aysən CAVADOVA:

- Azərbaycan qadını tarix boyu yalnız ailənin dayacağı deyil, eyni zamanda, lazım gəldikdə Vətənin keşiyində dayanan, cəmiyyətin inkişafında mühüm rol oynayan qüvvə olmuşdur. Biz hər sahədə öz gücümüzü, iradəmizi və zəhmətimizi nümayiş etdirərək xalqımızın firavanlığı və ölkəmizin inkişafı üçün çalışırıq.

Qadın həm evdar qadındır, həm anadır, həm də ailənin çətinliklərini çiyinlərində daşı

larında xidmət etməkdən qürur duyuram.

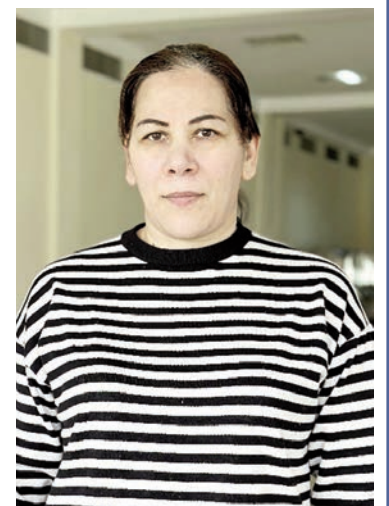
Bu gün ordumuzun sıralarında kişi hərbi qulluqçularla yanaşı, qadınlar da xidmət edirlər. Onlar da öz üzərlərində düşən tapşırıqların öhdəsindən bacarıqla gəlməyə çalışırlar. 8 Mart - Beynəlxalq Qadınlar Günü münasibətilə bütün qadınlarımızı, şəhidlərimizin analarını, həyat yoldaşlarını, bacılarını və qızlarını təbrik edir, uğurlar arzulayıram. Bayramınız mübarək, əziz qadınlar!

Mülki işçi Solmaz ALİYEV:

- Vətəni Vətən edən onun qəhrəman, vətənpərvər oğullarıdır. O oğullara da həmişə arxa-dayaq olan onların ana bacıları və həyat yoldaşları olurlar. Mən bunu öz həyatımda gördüyüm üçün belə deyirəm. Həyat yoldaşım Birinci Qarabağ müharibəsi iştirakçısıdır. O zaman da xalqımızın igid oğulları Vətəni yadellilərdən qorumaq üçün döyüşlərə könüllü gedirdilər. Onların bir məqsədi, bir amalı vardı, o da torpaqlarımıza göz dikən işğalçı Ermənistan silahlı birləşmələrinə qarşı döyüşüb, onları çirkin niyyətlərindən döndərmək idi. Çətin dövr idi, xalqımız heç vaxt torpaqlarımızın işğalı ilə barışmadı.

Ailəmədə 3 nəfər müharibə veteranı var. Həyat yoldaşım Qulu Aliyev, övladlarım Məhəmməd və Elvin.

İki oğlum döyüşlərdə olanda mənim üçün çox çətin idi. Şəhid xəbərləri gəlirdi, ana üçün övladı itirməkdən ağır dərd yoxdur həyatda. Məhəmməd də, Elvin də Füzuli və Cəbrayıl istiqamətlərində gedən döyüş əməliyyatlarında iştirak ediblər. Hər ikisi yaralanıb. Sevinirəm ki, övladlarım da ataları

kimi vətənpərvərdirlər. Belə bir ailənin xanımı olmaq mənim üçün nə qədər çətin olsa da bir o qədər şərəfidir.

11 ildir hərbi hissədə mülki işçi kimi çalışıram. Əsgərlərə, döyüşçü balalarımıza ana qayğısını göstərməkdən qürur duyuram. Hər dəfə işdən evə gəndə mənən rahatlıq tapıram. Evdə də, işdə də vətənpərvər oğulların keşiyindəyəm. Başda rəşadətli şəhidlərimizin analarını, həyat yoldaşlarını, qızlarını, eləcə də bu gün Azərbaycan Ordusunda xidmət edən igid oğullarımızı dünyaya gətirən anaları 8 Mart - Beynəlxalq Qadınlar Günü münasibətilə təbrik edirəm, onlara uzun ömür, möhkəm cansağlığı, qadın xoşbəxtliyi arzulayıram.

Milli Qəhrəmanlarımız

Fədakarlığın zirvəsi - Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı Çingiz Babayev

Vaqonlarda olan sənişinlər ölümcül təhlükə ilə üz-üzə qaldılar. Ətrafı əhatə edən qaranlıq, boğucu tüstü, istilik və panika yaranmış vəziyyəti daha da kritik etmişdi. Lakin bütün dəhşətlərə baxmayaraq, ən yaxşı insani keyfiyyətlər məhz bu məqamda üzə çıxdı: fədakarlıq, qəhrəmanlıq və igidlik. Qatarda olan insanlar digər sənişinlərə kömək etmək üçün qorxularını kənara atır, bütün gücünü toplayırdılar. Onlar həyatlarını riskə ataraq qadın, uşaq və qocaları vaqondan çıxarmağa cəhd edirdilər.

Bu fəlakətin mərkəzində olduqlarını anlayan yanğınsöndürənlər və xilasetmə qrupları öz növbələrində hadisə yerinə dərhal çataraq, həyatlarının təhlükə altında olmasına baxmayaraq, müstəsna cəsarət nümayiş etdirirdilər. Onların hər biri başa düşürdü ki, itiriləcək bir saniyə belə ola bilməz. Hər hansı bir gecikmə onlarla insanın həyatı ilə ölçülə bilər.

Bu faciə təhlükəsizliyin önəmli olduğunu göstərməklə yanaşı, həm də bu cür təhlükə qarşısında cəsarət və birlik simvoluna çevrildi. Belə zamanlarda qəhrəmanlıq göstərənlərin hekayələri gələcək nəsillər üçün ilham mənbəyi olaraq fədakarlıq və mənəvi-psixoloji dayanıqlılığın yüksəlməsinə nümunədir.

Dünya metropolitenin tarixində insan tələfatına görə ən böyük faciə sayılan bu yanğına səbəb köhnəmiş vaqonların olduğu bildirildi. 1995-ci il

1995-ci il oktyabrın 28-i Bakı və bütün Azərbaycan Respublikası üçün faciə dolu tarixə çevrildi. Bu tarixdə paytaxt metrosunda dünya yeraltı nəqliyyat tarixində ən böyük yanğın hadisəsi baş vermişdi, 289 nəfər həlak olmuş, yüzlərlə insan yaralanmışdır. "Ulduz" və "Nəriman Nərimanov" stansiyaları arasında başlayan yanğın anında yayılmış, tuneli kəskin tüstü ilə doldurmuş, qatar vaqonlarını ölüm tələsinə çevirmişdi.

oktyabrın 28-də saat 18:00 rədələrində, pik saatlarda Bakı metropoliteninin qırmızı xətti ilə hərəkət edən qatar "Ulduz" və "Nəriman Nərimanov" stansiyaları arasındakı tuneldə dayandı. Həmin vaxt vaqonlarda 800-dən çox sənişin var idi. Dayanmağa səbəb qatarın altında yerləşən elektrik kabelinin alışması idi və bu, yanğının dərhal vaqon elementlərinə keçməsinə səbəb oldu. Sürətlə yayılan tüstü tunel və vaqonlara dolaraq evakuasiyanı daha da çətinləşdirmişdi. Köhnəmiş havalandırma sistemi zərərli tüstünü effektiv şəkildə aradan qaldıra bilmədiyinə, qəza işıqlandırması düzgün işləmədiyinə görə vəziyyəti getdikcə pisləşdirmişdi. Güclü tüstü şəraitində sənişinlər arasında çaxnaşmanın başla-

ması isə çıxışlara doğru hərəkət etməkdə çətinlik yaratmışdı. Ekipaj tərəfindən çaxnaşmanın qarşısını almaq məqsədilə görülən tədbirlər bəzi sənişinləri xilas etmək üçün vacib amil oldu. Bu tədbirlərdən əsas sənişinlərin evakuasiya edilməsinə imkan yaratmaq üçün qatarın qapılarını açmaq oldu. Maşinist həmçinin, səsgücləndirici vasitəsilə sənişinlərə təcili əmrilər verərək, onları sakit olmağa və ən yaxın çıxışa getməyə çağırırdı. "Ulduz" və "Nəriman Nərimanov" stansiyalarında çalışan metropoliten əməkdaşları sürətlə təxliyəsinə təşkil etməyə başladılar. Onlar qəza işıqlandırma sistemlərini mümkün qədər işə salıb, xilasediciləri yanğın yerinə yönəltməyə başladılar. Metro işçiləri yaranan təhlükəli

şəraitə baxmayaraq, sənişinlərin səthə çıxmasına kömək etmək üçün tunelə endilər. Sözsüz ki, sənişinlərin bir qisminin xilas edilməsində maşinist və metro əməkdaşlarının davranışları mühüm rol oynadı. Onların ölümcül təhlükə qarşısındakı peşəkarlığı və fədakarlığı faciədən illər sonra da insanları ruhlandıran cəsarət nümunəsi oldu.

Həmin faciəli gündə cəsarət və fədakarlığın çoxsaylı təzahürləri arasında baş leytenant Çingiz Adil oğlu Babayevin şücaəti xüsusi yer tutur.

Çingiz Babayev 1964-cü il oktyabrın 2-də Bakıda, ziyalı ailəsində anadan olub. Yasamal rayonundakı 20 sayılı orta məktəbi bitirdikdən sonra Azərbaycan Politeknik İnstitutuna daxil olmuş və orada ali təhsil almışdı. Təyinatla "Azerelektroterm" zavodunda işə başlamışdır. 1992-ci ildə Qarabağ münaqişəsinin qızgın vaxtında Əmək və Məşğulluq Mərkəzindəki işindən ayrılan Çingiz könüllü olaraq ordu sıralarına daxil olmuşdur. O, özünü məsuliyyətli və fədakar zabit kimi göstərərək hərbi hissələrdən birinə qərargah rəisi təyin edilmişdir.

1995-ci il oktyabrın 28-də Çingiz Babayev Cəmsid Naxçıvanski adına Hərbi Liseyin kursantları ilə birlikdə Bakı metrosunun qatarında olarkən yanğına bağlı yaranan vəziyyətin ciddiliyini tam dərk etmişdi. Baş leytenant Babayev dərhal sənişinləri təxliyə etməyə, tabeliyində olan kursantların

hərəkətlərini planlaşdırmağa və tüstü basmış vaqonlardan insanların çıxmasına şəxsən köməklik göstərməyə başlamışdı. Qatı tüstüyə və ölüm təhlükəsinə baxmayaraq, Çingiz dəfələrlə yanan qatara qayıtmış, qurbanları çıxarıb təhlükəsiz çıxışa istiqamətləndirmişdi. Onun fədakar davranışları bir çox insanın həyatını xilas etməyə imkan yaratmışdı. Təəssüf ki, göstərdiyi fədakarlıq zamanı Çingiz Babayev öz borcunu sona qədər yerinə yetirərək həlak oldu. Bu faciədə göstərdiyi qəhrəmanlıq və şücaətə görə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin müvafiq Sərəncamı ilə Babayev Çingiz Adil oğlu ölümündən sonra "Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı" adına layiq görüldü. Onun adı mərdlik və Vətənə sdaqət rəmzi kimi ölkə tarixinə əbədi həkk olundu.

Çingiz Babayevin xatirəsi müxtəlif formalarda əbədiləşdirilir: onun şərəfinə "Ulduz" metrostansiyasında abidə kompleksi ucadılmışdır, oxuduğu orta məktəbə və yaşadığı binanın önünə xatirə lövhəsi vurulmuşdur, onun şücaəti Azərbaycan hərbiçilərinin və vətəndaşlarının gələcək nəsilləri üçün nümunədir. Baş leytenant Çingiz Babayevin igidliyi xalqı ruhlandıran və birləşdirən ən çətin sınaqlarda əsl şücaət və xalqa sdaqət göstərdiyinin parlaq sübutu olaraq qalır.

**Baş leytenant
İbrahim MƏMMƏDBƏYOV
"Azərbaycan Ordusu"**

Hərb tariximizdən

Qəhrəman döyüşçü, elm fədaisi

heyət 100 nəfərdən çox düşmən qüvvəsini məhv edir, 45 nəfəri əsir götürür, 5 minaatın və 3 topu qənimət kimi ələ keçirir. Şəxsi şücaətinə və qəhrəmanlığına görə ona 1945-ci il fevralın 27-də Sovet İttifaqı Qəhrəmanı adı verilir.

Polkovnik-leytenant Ziya Bünyadov 1946-cı ildə orduda xidmətdən tərxis olunur və şəərəfli ömrünü Azərbaycan elminin inkişafına həsr edir. Qəhrəman döyüşçü elm fədaisi kimi böyük uğurlar qazanır. O, Azərbaycan elminə misilsiz töhfələr bəxş edib. 1950-ci ildə Moskvada Şərqsünaslıq İnstitutunu bitirdikdən sonra Azərbaycan Respublikası Elmlər Akademiyasının müxbir üzvü, 1969-cu ildə isə həqiqi üzvü seçilir. Uzun illər AMEA-nın Şərqsünaslıq İnstitutunda direktor və akademiyanın vitse-prezidenti vəzifəsində çalışır.

Elm fədaisi akademik Ziya Bünyadov şovinizm erməni tarixçilərinin çoxsaylı saxtakarlıqlarını təkzibedilməz elmi faktlarla ifşa edib, onların Azərbaycan torpaqlarına sahib olmaq iddialarının əsas-sızlığını, Ermənistanın hazırkı ərazisində vaxtilə azərbaycanlıların əcdadlarının yaşadığını elmi əsərlərində tarixi faktlarla sübut edib.

Azərbaycanda tarix elminin totalitarizm buxovundan azad edilməsi, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti (1918-1920-ci illər) tarixinin öyrənilməsi, siyasi repressiya qurbanlarına bəraət verilməsi üçün lazımı sənədlərin axtarılıb tapılması sahəsində onun elmi axtarışları vətəndaşlıq mövqeyinin təntənəsidir. "Qırmızı terror"

kitabında repressiya qurbanlarına həsr etdiyi ən sanballı araşdırma yazıları toplanmışdır.

Azərbaycanda tarix elminin və şərqsünaslıq sahəsində əldə edilmiş nailiyyətlərin böyük bir hissəsi akademik Ziya Bünyadovun adı ilə bağlıdır. Ulu Öndər Heydər Əliyev görkəmli elm xadimi Ziya Bünya-

dov haqqında deyirdi: "1960-1970-ci illərdə Ermənistan millətçi və separatçı qüvvələri tərəfindən Qafqaz tarixinə aid, o cümlədən Ermənistan-Azərbaycan tarixinə dair cürbəcür və tariximizi təhrif edən, saxtalaşdıran, Ermənistanda meydana çıxmış müxtəlif yazıların, məqalələrin əleyhinə ilk dəfə səsinə qaldıran və onlara əsaslı, dəlili mənbələrə istinadən cavab verən, onların qarşısını daim alan Ziya Bünyadov idi..."

Ömrünü elm yolunda şam kimi ərindən görkəmli akademik müqəddəs kitabımız "Qurani-Kərim"-i Azərbaycan dilinə tərcümə edib. Ömrünün son aylarında "Dinlər, təriqətlər, məzhəblər" kitabını yazıb. İslami dəyərlər haqqında akademik Ziya Bünyadovun bu xidmətləri və digər əsərləri Azərbaycan xalqının mənəviyyatının zənginləşməsinə böyük töhfədir.

Hərb və elm sərkərdəsi Sovet İttifaqı Qəhrəmanı, akademik Ziya Bünyadov "Qırmızı Bayraq", "Aleksandr Nevski", "II dərəcəli Vətən müharibəsi", "Qırmızı Ulduz" ordenləri və müxtəlif medallarla təltif olunub. Tarixçi alim, Dövlət mükafatı laureatı, Əməkdar elm xadimi Ziya Bünyadov 21 fevral 1997-ci ildə xain gülləsindən dünyasını dəyişib. Onun nurlu, işıqlı xatirəsi xalqımızın qəlbində əbədi yaşayır və yaşayacaqdır.

**Lalə HÜSEYNOVA
"Azərbaycan Ordusu"**

İkinci Dünya müharibəsinə alman faşizmi üzərində qələbənin qazanılmasından 80 ilə yaxın zaman keçir. XX əsrin ən dəhşətli və qorxunc müharibəsi sayılan İkinci Dünya müharibəsində qələbənin qazanılmasında həmvətənlərimiz istər istər ön cəbhədə, istərsə də arxa cəbhədə misilsiz döyüş və əmək xarüqələri yaratdılar. Xalqımızın qəhrəman, hünərvər oğul və qızları qanlı-qadalı döyüş meydanlarında alman faşistlərinə qarşı igidliklə döyüşdülər. Belə qəhrəman oğullardan biri də Sovet İttifaqı Qəhrəmanı, akademik Ziya Musa oğlu Bünyadovdur. Azərbaycanın görkəmli hərbi və elm xadimi 1923-cü il dekabrın 21-də Astara rayonunda anadan olub. 1939-cu ildə orta məktəbi bitirdikdən sonra Bakı Piyada Məktəbində təhsilini davam etdirib. 1941-ci ildə Böyük Vətən müharibəsi başlayanda hərbi məktəbi bitirən Ziya 1942-ci ilin avqustunda 1-ci Belorusiya cəbhəsində 5-ci Zərbə ordusu tərkibində olan xüsusi atıcı bölüyə komandir göndərilib. Ziya Bünyadovun ömür salnaməsi qəhrəmanlıq səhifələri ilə zəngindir.

1945-ci il yanvarın 14-də kapitan Ziya Bünyadovun komandir olduğu bölük Pilitsa çayını keçərək, körpünün müdafiəsini təmin edir və arxadan gələn sovet ordu hissələrinin hücumunun genişləndirilməsinə mühüm şərait yaradır. Bu döyüşdə Ziya Bünyadovun tabeliyindəki şəxsi

Azərbaycan Ordusunun şəxsi heyəti ilə keçirilən ictimai-siyasi hazırlıq dərsi

(İctimai-siyasi hazırlıq dərsinin qrup rəhbərinə kömək)

Suallar:

1. Dövlətçilik tariximiz.
2. Azərbaycan Atabəylər dövlətinin yaranması və inkişafı.
3. Səfəvilər dövlətinin yaranması və Azərbaycan tarixində onun yeri.

Dövlətçilik tariximiz

VII əsrin əvvəllərində Azərbaycanın şimalında - Albaniyanın Girdiman vilayətində mərkəzi Partav şəhəri (indiki Bərdə şəhəri) olmuş Mehranilər sülaləsinin (səbir adlı türk tayfaları) hökmranlığı başlandı. VII əsrin 60-cı illərində Xilafətdə Əməvilər sülaləsinin nümayəndələri hakimiyyətə gəldikdən sonra müharibələri gücləndirdilər. Şimaldan Xəzərlərin yürüşü, cənubdan isə Sasani feodallarının hücumu Cavanşirin (642-681-ci illər Girdiman vilayəti) Xilafətə qarşı münasibətini dəyişdi. Cavanşir uzaqgörən xarici siyasəti ilə Azərbaycanın şimal torpaqlarını - Albaniyanı Ərəb xilafətinin, Bizansın, Sasanilərin və Xəzərlərin işğallarından xilas etdi. Lakin müstəqilliyə can atan bizansperəst feodallar sui-qəsd təşkil edərək 681-ci ildə Cavanşiri qətlə yetirdilər. 705-ci ildə ərəblərin hücumu nəticəsində Albaniyanın daxili müstəqilliyi ləğv edildi.

Sasani imperiyası dağıldıqdan sonra ərəblər Azərbaycanın işğalını genişləndirdilər. Azərbaycan uğrunda ərəblərlə xəzər türkləri arasında başlayan müharibələr VIII əsrdə daha da şiddətləndi. Ərəb işğalları və İslam dininin Azərbaycanın bütün ərazisində yayılması əvvəlki dinləri tam sıxışdırıb çıxara bilməyə də, xalqın taleyində misilsiz dönüş yaratdı. İqtisadi və siyasi sabitlik yaranı.

Xilafətə tabe olan ölkələrdə azadlıq müharibələri genişlənməmiş, mərkəzə tabe olmaq istəməyən qüvvələrin sayı artmışdı. Azərbaycan Xilafətə qarşı azadlıq hərəkatının başlıca mərkəzlərindən biri idi. Xilafətə qarşı mübarizə imperiyanı zəiflətdi və Azərbaycanda bir sıra yerli feodal dövlətləri: Şirvanşahlar, Sacilər, Salarilər, Şəddadilər, Rəvvadilər dövlətləri yaranı. Azərbaycanın qədim dövlətçilik ənənələri dirçəldi. Bu dövlətlərlə yanaşı, Şəki hakimiyyəti, Dərbənd və Tiflis əmirlikləri kimi nisbətən kiçik dövlətlər də yaranmışdı. Bu dövlətlərin hamısında İslam dini rəsmi din olmuş, Azərbaycan xalqının təşəkkülü üçün vacib olan vahid türk dili və türk-islam mədəniyyəti formalaşmışdı.

XI əsrin ortalarında Azərbaycanda fəaliyyət göstərən Şirvanşahlar, Şəddadilər və Rəvvadilər dövləti arasında siyasi və iqtisadi əlaqələr zəif idi. Orta və Yaxın Şərqdə yaranan Səlcuqlar imperiyası Orta Asiya, İran, İraq, Suriya, Misir, Ön Qafqaz xalqları ilə birlikdə Azərbaycanı da hakimiyyəti altına keçirdi. XII əsrin 20-30-cu illərində Səlcuq sultanları arasında hakimiyyət uğrunda mübarizə nəticəsində mərkəzi hakimiyyət zəiflədi və nəticədə XII əsrin 30-cu illərində xalqımızın etnik-siyasi tarixində xüsusi çəkiyə malik olan Azərbaycan Atabəylər dövləti yaranı.

XV-XVIII əsrlərdə Azərbaycanın dövlətçilik mədəniyyəti daha da zənginləşdi. Bu dövrdə Şərqi geniş ərazilə Qaraqoyunlu, Ağqoyunlu və Səfəvi dövlətləri bilavasitə Azərbaycan sülalələri tərəfindən idarə olunurdu. Bu mühüm amil dövlətin daxili və beynəlxalq əlaqələrinə müsbət təsir göstərir, onun hərbi-siyasi təsir dairəsini, Azərbaycan dilinin fəaliyyət meydanını genişləndirir, xalqın maddi və mənəvi mədəniyyətinin daha da inkişaf etməsinə əlverişli şərait yaradırdı. XV əsrin sonu - XVI əsrin əvvəllərində Azərbaycan dövlətçiliyi özünün tarixi təkamülündə yeni mərhələyə qədəm qoydu. Görkəmli dövlət xadimi Şah İsmayıl Xətai bütün Azərbaycan torpaqlarını öz hakimiyyəti altında birləşdirərək paytaxtı Təbriz şəhəri olan vahid, mərkəzləşdirilmiş Azərbaycan dövləti - Səfəvi dövlətini yaratdı. Şah İsmayıl, Şah Təhmasib və digər Səfəvi hökmdarlarının fəaliyyəti, uğurlu daxili və xarici siyasəti nəticəsində Səfəvi dövləti qısa müddətdən sonra Yaxın və Orta Şərqi ən qüdrətli imperiyaların-dan birinə çevrildi.

Azərbaycan Atabəylər dövlətinin yaranması və inkişafı

Azərbaycan atabəylərinin idarə etdiyi Eldəgizlər dövləti (1136-1225) Azərbaycan tarixində Eldənizlər və ya Eldəgizlər dövləti kimi də tanınır. Atabəy Şəmsəddin Eldənizin adı ilə bağlı olan Atabəylər dövlətinin ərazisi İraqı, İranı və Kür çayından cənubdakı, Azərbaycan torpaqları da daxil olmaqla, cənubi Qaf-

Mövzu: Dövlətçilik tariximiz. Azərbaycan Atabəylər və Səfəvilər dövləti.

qazın bir hissəsini əhatə edirdi. Səlcuq sultanı II Toğrul (1132-1134) Şəmsəddin Eldənizə "əmir" titulu verdi və onu öz oğlu Arslan şahın atabəyi təyin etdi. 1136-cı ildə o, Arran hakimi təyin olundu və Bərdəyə göndərildi. Bununla müstəqil Azərbaycan Eldənizlər dövlətinin və bu dövləti idarə edən Eldənizlər sülaləsinin əsası qoyuldu. Şəmsəddin Eldəniz bir çox xırda feodal mülklərini aradan qaldıraraq bütün Azərbaycanı öz hakimiyyəti altında birləşdirdi. O, sultan sarayından iqtə aldıqı Arranla yanaşı, Azərbaycanın bəzi cənub bölgələrini, habelə Naxçıvanı müstəqil idarə etməyə və öz adından pul kəsdirməyə başladı. Paytaxt əvvəllər Naxçıvan şəhəri idi. 1160-cı ildə Şəmsəddin Eldəniz "Böyük Atabəy" titulu aldıldıqdan sonra bütün İraq Səlcuq sultanlığını öz idarə etməyə başladı. Böyük oğlu Məhəmməd Cahan Pəhləvan sultanın hacibi, kiçik oğlu Qızıl Arslan isə ordunun ali baş komandanı təyin edildi. Beləliklə, İraq Səlcuq sultanlığı Azərbaycan sultanlığına çevrildi. Şirvanşahlar dövləti və Azərbaycan üçün daim təhlükə yaradan gürcü torpaqları da Eldənizlər dövlətinin tərkibinə daxil edildi. Şəmsəddin Eldənizin hakimiyyətinin sonuna yaxın Eldənizlər dövləti Dərbənd keçidindən İran körfəzinə qədər çox geniş əraziləri - Azərbaycanı, o cümlədən Arran və Şirvanı, İraq, Həmədan, Gilan, Mazandaran, İsfahan və Reyi əhatə edirdi. Mərkəzi hakimiyyətdən iqtə almış əmirlərin hərbi qüvvələrindən başqa, hökmdarın özünün 50 min nəfərlik nizamı sūvarı qoşunu vardı.

Səlcuq Sultanı III Toğrulun (1176-1194) atabəyi olan Məhəmməd Cahan Pəhləvan (Şəmsəddinin oğlu) hakimiyyətə gəldikdən sonra (1175-1186) paytaxtı Naxçıvandan Həmədana köçürdü (1175), həmin ili Təbrizi Ağsunqurilər-dən azad edərək mərkəzi hakimiyyəti daha da qüvvətləndirdi. Azərbaycanı onun kiçik qardaşı Qızıl Arslan idarə edirdi. Məhəmməd Cahan Pəhləvandan sonra hakimiyyətə keçən qardaşı Qızıl Arslan (1186-1191) uzun müddət taxt-tacı ələ keçirməyə cəhd edən saray müxalifətinə və iri feodallara qarşı mübarizə apardı. Mərkəzi hakimiyyətin qüvvətlənməsindən narazı qalan iri feodallar və İncə Xatın Qızıl Arslanı sui-qəsdlə (1191) öldürdülər. Azərbaycanda hakimiyyəti Əbu Bəkr (1191-1210) ələ keçirdi. Məhəmməd Cahan Pəhləvanın digər oğulları Qutluq İncə və Əmir Əmiran Əmiran idarə etdikləri İsfahan, Rey vilayətləri və İraqın bir hissəsi Eldənizlər dövlətindən ayrıldı. Parçalanmalar dövlətin tənəzzülünü sürətləndirdi. Vəziyyətdən istifadə edən Xarəzmşahlar, Əyyubilər, Abbasilər, Şirvanşahlar və gürcü çarları fəallaşdılar. Gürcü qoşunları 1203 və 1210-1211-ci illərdə Azərbaycan torpaqlarına dağıdıcı basqınlar etdilər. Onlar Qərbi Azərbaycanı və Naxçıvanı mühasirəyə aldılar, lakin ələ keçirə bilmədilər. Sonra Mərəndi talan etdilər, Təbrizi mühasirəyə aldılar. Şəhər hakimi

Zahidə Xatın (Məhəmməd Cahan Pəhləvanın arvadı) çoxlu pul, daş-qaş və sə-nətkarlıq məhsulları verib şəhəri dağıntıdan qurtardı. Özbəyin (1210-1225) hakimiyyəti illərində Eldənizlər dövlətinin süqutu daha da sürətləndi. Beləliklə, mon-qolların hücumu ərəfəsində Azərbaycan dövlətlərindən heç biri nə Eldənizlər, nə də Şirvanşahlar ölkəni xarici təhlükədən qorumağa qadir deyildilər. 1206-cı ildə Çingiz xan tərəfindən Mərkəzi Asiyada yaradılmış Monqol dövləti hərbi yürüşlərə başladı. 1220-ci ildə monqol qoşunu Cəbə və Subutayın rəhbərliyi ilə Azərbaycan torpaqlarına daxil oldu və Təbrizə çatdı. Şəhər möhkəm qala divarları ilə əhatə olduğundan monqollar dənizə girməyə üstünlük verdilər.

1221-ci ilin əvvəllərində Marağaya və 1222-ci ildə Şamaxıya hücum edən monqollar şəhərləri talan etdilər. Bu hadisədən sonra monqollar şimala üz tutdular. Dərbəndi tuta bilməyəcəklərini anlayıb Azərbaycanı tərk etdilər. Yeni torpaqlarda möhkəmlənmək istəyən Xarəzmşah şahzadəsi Cəlaləddin 1225-ci ildə Azərbaycana hücum etdi. Atabəylərin sonuncu hökmdarı Özbək Naxçıvana, Əlinçə qalasına yollandı. Başsız qalan Təbriz əhalisi bir həftə döyüşdü və Cəlaləddin qələbə qazandı. Təbriz, daha sonra isə Gəncə zəbt edildi və bununla da Atabəylər dövləti süquta uğradı.

Səfəvilər dövlətinin yaranması və Azərbaycan tarixində onun yeri

Azərbaycan dövlətçiliyi tarixində Səfəvilər dövlətinin özünəməxsus yeri vardır. Bu tarixi mübarizə Şeyx Səfəddindən sonra sülalənin görkəmli başçıları, o cümlədən Şah İsmayılın (1487-1524) dövründə kəskin xarakter aldı. Səfəvilərin Ərdəbil hakimiyyətinin sonrakı dövrünü onların Azərbaycanın siyasi həyatında mühüm rol oynaması, bütün Azərbaycanda hakimiyyətin yaranması və möhkəmlənməsi dövrü kimi qiymətləndirmək olardı. Məhz Səfəvilərin Ərdəbil hakimiyyəti mərkəzləşmiş Azərbaycan dövlətinin yaradılması yolunda başlanğıc rolunu oynamışdır. XV əsrin ortalarından etibarən Səfəvilər daha fəal siyasət yeritməyə başladılar. Onlar uğurlu hərbi yürüşlər keçirərək böyük qənimətlər əldə edir və öz mövqelərini möhkəmləndirirdilər. Əsrin II yarısında artıq Muğanın bir hissəsi, Qarabağ və Azərbaycanın Talış dağlarına qədər olan şərq torpaqları onların təsiri altına düşmüşdü. Həm də Səfəvilərin ayrı-ayrı nümayəndələri tarix səhnəsində daha ruhani başçısı kimi yox, siyasi xadim kimi çıxış edirdilər. Səfəvilərin hakimiyyəti Ərdəbil dövründən (1501) başlanır və 1736-cı ilə qədər (Nadir şah elan olunur və Səfəvilər sülaləsinin hakimiyyətinə son qoyulur) davam edir.

Səfəvilərin hakimiyyəti Şah İsmayılın dövründə daha da gücləndi. Səfəvilər ərazilərini genişləndirmək məqsədilə birinci zərbəni Şirvanşahlara vurmaq qərarına gəldilər. 1500-cü ilin payızında qızılbaşlar (səfəvilər) Kürü keçib Şirvan ərazisinə daxil oldular. Şirvanşahlar dövlətini məğlub edildikdən sonra İsmayıl Bakı üzərinə hücumla keçərkən onu ələ keçirdi. 1501-ci ilin ortalarında Naxçıvan ərazisində Ağqoyunlular və Səfəvilər arasında həlledici döyüş baş verdi. Bu döyüşdə İsmayıl əsl sərkərdəlik məharəti göstərərək qələbə qazandı. Həmin qələbədən sonra, 1501-ci ilin payızında İsmayıl tənənə ilə Təbrizə daxil oldu və özünü şah elan etdi. Beləliklə, paytaxt Təbriz olmaqla Səfəvilər dövlətinin əsası qoyuldu. Azərbaycan Səfəvilər dövlətinin özəyi idi. 1503-cü ildə Ağqoyunlu dövlətinin varlığına son qoyan Şah İsmayıl Əlvənd üzərində qələbə ilə İran və Əcəm İraqının xeyli hissəsinə yiyələndi. Bu dövlətdə əhalinin etnik və mədəni birləşmə malik çoxluğunu Azərbaycan türkləri təşkil edirdilər. Azərbaycan etnik təbəqəsi dövlətin siyasi həyatında rəhbər rol oynayırdı. XVI əsrin ortalarına yaxın dövlətin 74 əmirindən 69-u Azərbaycan türkü idi. Ordu da əsasən Azərbaycan tayfalarından təşkil olunurdu. Şahın sarayında, qoşun içərisində və qismən diplomatik yazışmalarda Azərbaycan türkcəsindən istifadə olunurdu.

Səfəvilər dövlətinin yaranması Azərbaycan tarixində mühüm hadisə idi. Bu ölkənin təsərrüfat həyatı üçün şərait yaratdı, yadellilərə qarşı xalqın mübarizəsini asanlaşdırdı.

Səfəvilər dövlətinin meydana çıxması və onun qüdrətinin artması Osmanlı İmperiyasını narahat edirdi. Osmanlı İmperiyasının sultanı II Bəyazit Şah İsmayıl qarşı müharibəyə başlamadan imtina edərək, 1504-cü ildə bu dövləti tanıdı. Bununla belə, Osmanlı İmperiyası ilə Səfəvilər dövləti arasındakı müharibənin başlanmasına Avropanın xristian dövlətlərindən Almaniya, Fransa, Portuqaliya, İspaniya, Skandinaviya dövlətləri, eləcə də Roma Papası çox maraqlı idilər və bu səbəbdən Səfəviləri "Allahın xristian dünyası üçün yaratdığı bir fürsət" kimi qiymətləndirmiş bundan da istifadə etməyə çalışmışdılar. 1514-cü il avqustun 24-də Çaldıran düzündə tarixin ən qanlı qardaş qırğını, türk dünyasının ümumi faciəsi, Qərb diplomatiyasının isə qələbəsi oldu. Bu döyüşdə Səfəvilər məğlub olaraq Ərzurum şəhəri ilə birlikdə Şərqi Anadolunu və Şimali İraqı itirdilər.

Şah İsmayılın ölümündən sonra onun oğlu I Təhmasib taxta çıxdı (1524-1576). Süleyman Qanununin (1520-1566) vaxtında Osmanlı ali təbəqəsi öz nüfuz dairələrini şərq istiqamətində genişləndirir, qarşılıqlı hücumlara əl vermir, illər davam edirdi. Nəhayət, 1555-ci il mayın 29-da Amasiyada Səfəvi-Osmanlı müharibəsinin birinci mərhələsini başa çatdıran sülh müqaviləsi imzalandı.

XVI əsrin 70-ci illərindən etibarən Osmanlı yürüşlərinin yeni dövrü başlandı. 1586-1589-cu illərdə bütün Azərbaycan Sultan II Muradın ordusu tərəfindən ələ keçirildi. 1590-cı ildə imzalanan İstanbul sülh müqaviləsinə görə, Azərbaycandan əlavə indiki Ermənistan, Gürcüstan, habelə İranın qərb vilayətləri Osmanlı imperiyasına verildi və Səfəvilər dövləti süquta uğradı.

1639-cu il mayın 17-də Qəsri-Şirində imzalanmış sazişə görə Səfəvi-Osmanlı müharibəsinə son qoyuldu. Ərəb İraqı Osmanlılara, Zəncir qalasından şərqdəki torpaqlar Səfəvilərə verildi. Səfəvilər Van və Qars qalalarına, həmçinin Ahal-sixa hücum etməyəcəklərinə dair təminat verdilər. Səfəvilər dövlətinin süqutundan sonra Azərbaycan torpaqları parçalandı və ayrı-ayrı ərazilərdə xanlıqlar yaranmağa başladı.

Tariximizin hansı səhifəsini vərəqləsək, orada igid babalarımızın keçdiyi qəhrəmanlıq yollarının izinə rast gələrik. Çünki yaşadığımız torpağı qorumaq üçün Vətən uğrunda mübarizə amili və tənəpərvərliyi şərtləndirir. Vətənpərvərliyin tarixi kökündə min illər boyu yaşamış, möhkəmlənmiş, öz ana torpağına, dilinə və adət-ənənələrinə bağlanmış dövlətçilik durur. Azərbaycanda dövlətçilik ənənələrinin məhz Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyev tərəfindən bərpa edilməsi və onun siyasi kursunun layiqli davamçısı Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin fəaliyyəti sayəsində inkişaf etdirilməsi, müstəqilliyimizin möhkəmləndirilməsi, onun əbədi və dönməz xarakter alması, beynəlxalq nüfuzunun sürətlə artması mümkündür.

İdeoloji İş və Mənəvi-Psixoloji Təminat İdarəsi

Milli Müdafiə Universiteti xüsusi təyinatlı təhsil müəssisələrinə sənəd qəbulu elan edir

Milli Müdafiə Universiteti
təbiiyində olan təhsil müəssisələrinə sənəd qəbulunu elan edir!

Son müraciət tarixi
30 may 2025-ci il

Elektron qaydada

mmu.edu.az *0811

Müdafiə Nazirliyinin Milli Müdafiə Universiteti cari ilin 30 may tarixinədək Heydər Əliyev adına Hərbi İnstituta, Hərbi Tibb Fakültəsinə, Bakı və Naxçıvan Hərbi kolleclərinə, Heydər Əliyev adına və Cəmişid Naxçıvanski adına Hərbi liseylərinə elektron sənəd qəbulu elan edir.

İlk dəfə olaraq, Milli Müdafiə Universiteti tərəfindən qəbul prosesi elektron qaydada həyata keçirilir. Ölkə üzrə əhatəliliyi özündə əks etdirən bu yenilik elçatənliyin və vətəndaş məmnunluğunun təmin edilməsi məqsədilə yaradılıb.

Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları istənilən bölgədən mmu.edu.az saytının "Təhsil müəssisələrinə qəbul" bölməsindən müraciət etməklə seçdiyi təhsil müəssisəsinə aid sənəd qəbulu portalına keçid edərək, müvafiq portaldakı "Sənədlər" hissəsindən proseslə bağlı məlumatları əldə edə bilər.

Tibbi müayinələrin keçirilməsi 01 aprel-30 iyun, seçimlərin aparılması isə 01 iyul-31 avqust tarixlərində nəzərdə tutulur.

Vətəndaşları maraqlandıran suallarla bağlı Milli Müdafiə Universitetinin çağrı mərkəzi - *0811 (iş günlərində saat 09:00-dan 17:30-dək) və admission@mmu.edu.az elektron poçt ünvanı fəaliyyət göstərir.

Fəxr edəcəyiniz gələcəyi seç!

Maraq dünyamız

Dünyanın ən böyük yeraltı termal gölü aşkar edilib

Cex speleoloqları Albaniya (Leskovik şəhəri) və Yunanıstan sərhədində dünyanın ən böyük yeraltı termal gölünü aşkar ediblər.

Bu barədə "National Geographic" jurnalının fevral buraxılışında məlumat dərc olunub.

Alimlər çuxura enərək, bəzilərində termal bulaqlar və birində nəhəng göl olan geniş mağaralar sistemi aşkar ediblər.

Məlumatla görə, 110 metr dərinlikdə tapılan qeyri-adi su hövzəsi "Neuron" adlandırılıb.

Mağaranın tədqiqi prosesi alimlər üçün çətin və təhlükəli olub. Belə ki, komanda zəhərli qazların yaratdığı problemlərlə üzləşib.

Əvvəlcə lazer məsafəölçən nəhəng ölçüsünə görə gölü ölçə bilməyib. Daha sonra komanda yeraltı məkanın dəqiq xəritəsini yaratmaq üçün dronlardan və LiDAR 3D lazer skanerindən istifadə edib.

Bir neçə il əvvəl kəşf edilən gölün ölçüləri yalnız indi dəqiq müəyyən edilib. Su

hövzəsinin uzunluğu 138 metr, eni 42 metr, həcmi isə 8355 kubmetr təşkil edir ki, bu da təxminən 3,5 olimpiya hovuzuna bərabərdir.

Bu tapıntı regionun geoloji və hidroturizm potensialı üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Əvvəlki rekordu qıran yeraltı termal hovuz 2008-ci ildə Macarıstanın paytaxtı Buxarestdə türk hamamlarının altında tapılmışdı.

"Azərbaycan Ordusu"

Hərbi vəzifəliylə növbəti təlim toplanışı başlayıb

2025-ci ilin hazırlıq planına əsasən, Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidməti ilə birgə tədbirlər çərçivəsində hərbi hissələrdə ehtiyatdan çağırılan bir qrup hərbi vəzifəlinin cəlb edildiyi növbəti təlim toplanışı başlayıb.

Müdafiə Nazirliyi xəbər verir ki, ehtiyatdan çağırılan hərbi vəzifəliylər müvafiq qeydiyyatdan və həkim müayinəsindən keçdikdən sonra hərbi geyim və digər təminat növləri ilə təmin olunurlar.

Hərbi vəzifəliylərlə maarifləndirici söhbətlər aparılır, onlara təhlükəsizlik qaydaları çatdırılır, eləcə də sıra hazırlığı üzrə məşğələlər keçirilir.

Toplanış çərçivəsində hərbi vəzifəliylərin döyüş hazırlığı səviyyəsinin artırılması, təlim sahəsində praktiki vərdişlərinin təkmilləşdirilməsi, eləcə də bilik və bacarıqlarının inkişaf etdirilməsi məqsədilə müxtəlif tapşırıqlar icra ediləcək.

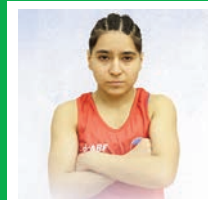
İdman

Azərbaycan təlimçiləri Şahdağda keçirilən xizək yarışında 2 medal qazanıblar

Şahdağda keçirilən Avrasiya Dağ Kurortları Festivalı çərçivəsində alyansa üzv dövlətlərin təlimçiləri arasında xizək yarışları təşkil olunub.

Yarışın keçirilməsinin məqsədi alyansa daxil olan dövlətlərlə idman sahəsində əməkdaşlıq əlaqələrini inkişaf etdirmək, ölkələr arasında təcrübə mübadiləsi aparmaq, xizək və snoubord idman növlərinə marağı artırmaqdır.

Turnirdə "Şahdağ", Özbəkistanın "Amirsoy", Qazaxıstanın "Şimbulak" və "Oy Qaraqay", Rusiyanın "Roza-Xutor" dağ kurortlarının 50-ə yaxın xizəkçisi slalom üzrə birincilik uğrunda mübarizə aparıblar. İştirakçılar arasında azərbaycanlı təlimçilərdən Mariya Şerstiyuk gümüş, Nurlan Abdulov bürünc medal qazanıblar.

Azərbaycan boksçusu "Adriatik incisi" beynəlxalq turnirində yarımfinağa yüksəlib

Azərbaycanın qadın boksçusu Banuçiçək Nəsirli Monteneqronun Budva şəhərində gənclər arasında keçirilən Dünya Kuboku statuslu "Adriatik incisi" beynəlxalq turnirinə qələbə ilə başlayıb.

48 kiloqram çəki dərəcəsinə çıxış edən idmançı 1/4 finalda qazaxıstanlı Aiyem Tankibayeva ilə üz-üzə gəlib. Görüş boksçumuzun qələbəsi ilə başa çatıb - 3:2 (29:28, 28:29, 29:28, 29:28, 27:30). O, yarımfinalda polşalı Natalya Nieviodomska ilə döyüşəcək.

Qeyd edək ki, B.Nəsirli yarımfinala yüksəlməklə özü üçün azı bürünc medalı təmin edib.

Azərbaycan Avropa Kubokunda 53 cüdoçu ilə təmsil olunacaq

Azərbaycanın yeniyetmə cüdoçuları Türkiyənin Antalya şəhərində keçiriləcək Avropa Kubokunda iştirak edəcəklər.

Ölkəmiz yarışda 16 çəki dərəcəsinə 53 (25 oğlan və 28 qız) idmançı ilə təmsil olunacaq.

Oğlanlardan ibarət komandaya baş məşqçi Emin İskəndərov, məşqçi Nicat Şixəlizadə, qızlar yığmasına isə baş məşqçi Elnur İsmayilov və məşqçi İmamverdi Məmmədov rəhbərlik edəcək. Avropa Kuboku martın 8-9-da keçiriləcək.

AZƏRTAC-ın materialları əsasında

Abdullayev Tural Oruc oğluna verilmiş SQ № 0021711 nömrəli şəxsi vəsiqə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Redaktor

mayor
Ceyhun CƏFƏRLİ

Telefonlar

Baş redaktor: (012) 510-71-97 (faks);
Baş redaktorun müavini: (012) 510-64-27;
Məsul katib: (012) 510-71-98;
Məktublar şöbəsi: (012) 510-64-28.

Ünvanımız

Bakı şəhəri, Yasamal rayonu,
Şəfaət Mehdiyev küçəsi 144,
"Qızıl Şərq" hərbi şəhərciyi

Qəzetin hesabı

Nərimanov Rayon Xəzinədarlığı
Kod: 200189
VÖEN: 1500428611

"Azərbaycan Ordusu" qəzeti kompüter mərkəzində şəhifələndirilərək həftədə iki dəfə (III və VI günlər) Müdafiə Nazirliyinin Hərbi Nəşriyyatının mətbəəsində hazır diapozitivlərdən çap olunur. Təqdim edilən əlyazmalara rəy verilmir, müəllifə qaytarılmır. Qəzeti Müdafiə Nazirliyinin rəsmi internet sahifəsindən (www.mod.gov.az) oxuya bilərsiniz.

Növbətçi

baş leytenant
Oruc MUSTAFAYEV

Lisənziya № 361
Sifariş № 93
Nüsxə 3663